БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 103 (6632) МАЙН 23 ВТОРНИК 1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

Ажалшадай зунай амаралта

Зунай саг — ажалшадай амаралгын агаал таатай зохид үе ерэбэ. Энэ үеые һайнаар ашаглаха, советскэ гүрэнөө сашаадань бүхэжүүлхын түлөө шударгуу шангаар ажаллажа байһан хүнүүдые һайнаар амаруулхын тула манай советскэ правительство, большевигүүдэй парти, арадуудай агуухэ вождь нүхэр Сталин тон ехэ анхаралаа табидаг байна.

Сталинска Конституциин һоор олгогдоһон амарха эрхэеэ манай оронэй хүдэлмэришэд, тариашад болон интеллигенциин эрхимээр хэрэглэхын тула бүхы арга боломжонууд бии гээшэ. Тэдэнэр элдэб олон курортнууд, санаторинууд, амаралтын гэрнүүдтэ ошожо амарха аргатай. Зунай сагта олон тоото паркнууд, садууд, клубууд хүдэлмэрилдэг, орон нютагай һонин һонин газарнуудаар туристскэ походууд болодог байна. Ажалшадай зунай амаралтые һайнаар эмхидхэхэ гээшэ — партийна, советскэ, профсоюзна болон комсомольско организацинуудай шухала хэрэг мүн.

Тэдэнэр болбол хүдэлмэришэдэй, колхозникүүдэй болон интеллигенциин хаана амарха дуратай байһые элирүүлхэ, тэдэнэй һайнаар амарха ябадалда туһалха, амаралтын ба эмнэлгын хүдэлмэринүүдэй зунай үеын түсэбые зүбөөр ба хүсэд дүүргэнээр бэелүүлхэ ёһотой.

Хаана ямар профсоюзна организаци, ямар аймагай совет ажалшадые һайнаар амаруулха тухай ехээр оролдоноб, тэндэ пионерскэ лагерьнууд олоор эмхидхэгдэдэг, амаралтын гэрнүүд олоор нээгдэдэг, нютагай аршаануудые һайнаар ашаглаха тухай шухала хэмжээнүүд абтадаг байна. Амаралтын хэрэгтэ тиигэжэ үүсхэлтэйгээр ба харюусалгатайгаар хандаһан газарта ажалшадай зунай амаралта эмхитэйгээр үнгэрдэг, тиигээд тэрэ амаралта хүнүүдэй сашаада стахановскаар ажаллаха ябадалдань туһалдаг байна.

Гэбэшье, нютагуудтахи хүтэлбэрилхы организацинуудай үүргые һайн түсэб зохёолгоор, олон тоото путевконуудые зүбөөр хубаарилха ябадалаар хязгаарлажа болохогүй. Тэдэнэр болбол курортнууд ба санаторинуудта ошоогүй хүнүүдые, пионерскэ лагерьнуудта ошоогүй үхибүүдые һайнаар амаруулха тухай оролдохо ёһотой. Амаралгын эрхые хүдэлмэришэн бүхэнэй, колхозник бүхэнэй, интеллигент бүхэнэй хүсэлтэй сэнгэлигээр, сэбэр агаарта, наранда ябажа ашаглахын тула бүхы хэмжээнүүд абтаха ёһотой.

Энэ талаар, жэшээнь, Улан-Удын горсовет ехэ хүдэлмэри хэжэ шадаха байна. Городто байһан олон тоото паркнууд, садууд, стадионууд, культурно-гэгээрэлэй газарнууд болбол ажалшадай амаралтые эрхим һайнаар эмхидхэхэ арга боломжо олгоно. Элдэб һонин концертнүүд, лекцинүүдые, мүн хүнүүдэй пароходоор ябалга, город шадархи олтирог дээрэ, зүлгэ ногоон дээрэ тэдэнэй амаралгые эмхидхэбэл, хады шэнээн зүгаатай хүхюун, ашатай туһатай байхаб! Улан-Удын горсовет болон профсоюзна организацинууд хадаа үнгэрөөшэ жэлэй алдуу дутуунуудаа зохихо тобшолол хэжэ, энэ жэлдэ ажалшадай зунай амаралтые тон һайнаар эмхидхэхэ ёһотой.

Туризм болбол ажалшадай зунай амаралтын тон һонирхолтой хэрэг мүн. Һурагшад, студентнүүд болон бусадшье хүнүүд орон нютагайгаа элдэб газарнуудаар ябахадаа олон шэнэ юумэнүүдые мэдэдэг, бэе махабадаа һайн болгодог, амардаг, сэнгэдэг байна. Гэбэшье, энэ хүдэлмэри манай эндэ муугаар табяатай. Тэрээн тухай профсоюзнуудшье, физкультурнашье организацинууд оролдоногүй. Физкультура ба спортын республиканска комитетэй дэргэдэ мүнөө болотор туристска секцишье байгуулагдаагүй байнаар.

Энэ 1950 оной зунай сагта Байгал далай тээшэ, Түнхэнэй болон Бурят-Монголой бусад олон тала губинуудаар, түүхэтэ газарнуудаар туристска походууд ба экскурсинуудые хэхэ хэрэгтэй. Энэ хадаа урдань гэзгданги байһан Бурят-Монголой советскэ засагай үедэ хэды ехээр урганьень, манай республикын хэды шэнээн баян байһыень харуулха байна.

Зунай сагта хаа хаанагүй—хүдөөдэшье, городтошье физкультурна ба спортивна хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ ёһотой. Футбол болон волейбол наадалые, бүхэ барилдаа болон һур харбалгые, мори урилдаа ба элдэб урилдаануудые эмхидхэлгэ хадаа энэ жэлдэ үргэн далайсатай болохо ёһотой.

Ажалшадай зунай амаралтые эмхидхэлгэ—гүрэн түрын удхатай тон шухала хэрэг мүн. Эсэгэ ороноо улам хүсэтэй болгохын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байһан советскэ хүнүүд хадаа саг ургэлжын анхарал оролдологоор хүреэлэгдэхэ ёһотой. Тэдэнэр сашадаа улам эршэтэйгээр ажаллахын тула һайнаар амарха, өөрынгөө бэе махабадые шангадхаха ёһотой.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1950 оной майн 19-нэй тогтоолоор Ленинэй ордентэ Бурят-Монголой хүгжэмтэ-драматическа театр Ленинэй ордентэ Бурят-Монголой опера ба балетэй театр болгогдобо.

Ленинэй ордентэ Бурят-Монголой хүгжэмтэ-драматическа театрын составһаа драматическа труппа амаарлагдажа, тэрэ труппын база дээрэ Бурят-Монголой передвижной драматическа театр эмхидхэгдэбэ.

Бурят-Монголой колхозно театр хадаа шэнээр бии болгогдоһон Бурят-Монголой передвижной драматическа театртай нэгэдхэгдэбэ.

Столицын һургуулинуудта экзаменууд эхилбэ

Майн 20-до столицын һургуулинуудта экзаменууд эхилэв. Һайндэрайхэр хубсалһан шэр москвагайхын үглөөгүүр эртэ улицануудаар алхална. Тэдэнэй олонхидынь гартаа хабарай шэнэхэн сэсэгүүдые барингхай ябана.

Киевскэ районой эрэшүүлэй № 58 дунда һургуулиин шэнэ байшангай дэргэдэ олон хүнүүд харагдана. Һургуулиин директор А. П. Вахрамеев экзаменай эхилһэнтэй дашарамдуулан һурагшадые халуунаар амаршалаад, тэдэндэ амжалтануудые хүсэбэ.

Үглөөнэй 9 часта бүхы һурагшад классуудтаа ороо. 4-дэхи «Г» классай һурагшад арифметикээр экзамен үгэбэ. Хонхын түрүүшын хахинаан болоодүй байхада, тэдэнэр бэшэгэй хүдэлмэри дүүргэһэн байба.

Красногвардейскэ районой басагадай № 329 һургуулида бүхы һурагшад экзаменуудта хабаадуулагдаба. Энэ һургуулиин һурагшад бүрин успеваемость түгэлбэ.

10-дахи классай һурагшад экзаменүүдые этигэл түгэлдөрөөр үгэбэ. Эрхим һурагшад Нина Федорова, Наташа Михайлова ба бусадай зохёолнууд оюнь ород хэлэ ба литературые тэдэнэй һайнаар мэдэдэгые харуулаа.

Столицын һургуулинуудта экзаменэй түрүүшын үдэр эмхитэйгээр ба амжалтатайгаар үнгэрбэ.

Уралан нарижуулагшад-миллионернүүд

ДНЕПРОДЗЕРЖИНСК, майн 8. (ТАСС). Дзержинскиин нэрэмжэтэ металлургическа заводой ехэ хүүхэтэ 1000 гаран уралан нарижуулагшад тоологдоно. Тэдэнэй эрхимүүдынь миллионернүүд болонхой.

Уралан нарижуулагша слесарь Григорий Брусенко энэ жэлһээ хойшо 300 тонно металл алмаба. Тэрэнэй үүсхэлээр прессэй конструкци һайжаруулагдаа. Эдэ дурадхалыень бэелүүлхэдэ, мүнгөөр бодобол жэл соо 500 мянган түхэригэй металл алмагдаха байна.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР

Эхилхэһээ хойшо эмхитэй

КАБАНСК. (Телефоноор абтаба). Эндэхи дунда һургуулиин һурагшад Эхэ орондоо эрдэм шадабарая харуулжа байһанаа булта ойлгоно. Класс бүхэндэ эмхи түрим, жаяг заршам хэзээ хэзээнэйхидэ шангаар сахигдана.

Экзаменай түрүүшын үдэр һурагшад ба багшанарай оролдолгын ашаа үрые тодоор харуулна. 4-дэхи класста 80 үхибүүд һурадаг юм. Тэдэнэрэй 64-нинь «4», «5» гэһэн сэгнэлтэнүүдые тоо бодолгоор абаа. 7-дохи классай 28 хүбүүд басагад баһал һайн дүнгүүдые харуулһан байна.

М. Егорова.

„Амжалта бидэнние хангахагүй"

ЗАИГРАЕВО. (Телефоноор абтаба). Эндэхи дунда һургуулида экзаменууд нёдондонойхиноо һурагшад эмхитэйгээр үнгэржэ байна. Үхибүүд материалнуудаа гүнзэгыгөөр мэдэнэ. Жэшээлхэдэ, 4-дэхи классай 57 һурагшадһаа тоо бодолгоор 51-ниинь һайн сэгнэлтэнүүдые абаа. 9—10 классуудта муу сэгнэлтэ абаһан хүн үгы.

«Экзаменай түрүүшын үдэрнүүдэй амжалта бидэнэй сэдьхэлые хангахагүй. Экзамен бүхэндөө тэсэмгэйгээр бэлэдхэжэ гүримаараал байхабди» гэжэ һурагшадшье, багшанаршье мэдүүлнэ.

Е. Тарасенко.

Шалгалтануудаа һайнаар үгэхэб

Майн 20-до шалгалта эхилээ. Би шалгалтануудтаа үнинэй бэлэдхэһэн байнаб. Урдань үзэһэн материалнуудаа ехэ хаһалгатайгаар дабтадаг, изложени бэшэжэ, хүшэр орёо тоонуудые бодожо туршадаг заншалтай һэм. Мэдэхэгүй зүйлнүүдээ консультаци дээрэ багшанарһаа асууха, ойлгожо абадаг һэмди. Ингэжэ дабталгамни хангалтатайгаар үнгэрөө.

Минии һурадаг Улан-Удэ городой № 18 дунда һургуулиин 6-дахи классай бүхы һурагшад шалгалтануудаа һайнаар үгэжэ, удаадахи класста орохо хүсэлэнтэй. Энэ хүсэлэнгэймнай һайнаар бэелүүлэгдэжэ байһаниинь түрүүшын үдэрһөө харагдаба. Би билет дээрээ байһан бүхы асуудалнуудтаа дүүрэнээр харюусааб. Бэшэмнишье баһал һайнаар харюусаһан байна.

В. Цыбикдоржиев.

«Октябрь» колхозой (Курумкан) һүнэй-товарна фермын малшад 1949 ондо үхэр мал үсхэбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн ба нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ дунда зэргээр 1150 литр һү һааһан байна. Байгша ондо тус фермынхид үнеэн бүриһөө 1200 литр һү һааха, тугалнуудые хорооторгүйгөөр түлүүлхэ гэһэн уялга абахай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фермые даагша Г. Иванов «Колхозой малажал» гэжэ ном уншажа һууна.

М. Минеевэй фото.

Газетэ, журнал захигшадтань түргэн хүргэе

Ажалшадай дунда хэблэл тараалгын тон ехэ удхашанартай байһан тула би энэ хэрэгтэ ехэ анхарал оролдосотойгоор хандадагби.

Манай колхозой зарим колхозникүүдэй захиһан газетэнүүдэйнь болзорой хүсэхэдэ, би газетэ захигшадта ошожо, 17 хэһэг «Бурят-Монголой Үнэн» газетэ дахин захюулааб, үшөө захюулхаб. Манай колхозһоо 5 километрын газарта байһан Барай почтово отделениһоо республиканска газетэнүүдые асарха, тэдэнэй хэблэлһээ гаргаһанайнь хойно 8 час үнгэрөөд байхада захигшадтань барюулдагби. Колхозно бусад почтальонуудые газетэ тараалгада эдэбхитэйгээр хабаадахые ба тэдэнние захигшадтань түргэн хүргэхын түлөө тэмсэхые уряалнаб.

Д. Дашипилов, Мухаршэбэрэй аймагай «Улан-Туяа» колхозой почтальон.

Вагоннигууд, паровознигуудай мүрысөөн

Республикымнай промышленна ба транспортна предприятинуудаар СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн шэнэ хүсөөр дэлгэржэ эхилбэ.

Зүүн-Сибириин түмэр замай 3-дахи отделени дотор Улан-Удэ станциин вагонно депогой хүдэлмэришэд тус мүрысөөнэй үүсхэлшэд болобо. Эдэнэр сессиин нээгдэтэр вагонуудые заһабарилха долоон һарынгаа программа 105 процент дүүргэхэ уялга абаад, стахановска вахтада жагсанхай.

Вагоннигуудай үүсхэлые паровозно депогой паровознигууд халуунаар дэмжэн абаа. Тиин, паровознигууд ба вагоннигуудай хоорондо мүрысөөнэй түрүү һуурин түлөө шанга тэмсэл ябажа байна.

Ахалагша машинистнууд нүхэд Черкун, Китаев, Степанов ба бусад стахановска вахтада жагсаһаар һайн жэшээнүүдые харуулна. Һүүлшын 5 үдэр соо холбогдоһон 2—2 составуудые шэрэжэ зуураа, түлишэе ехээр арбилаа. Тиигэжэ арбилһан нүүрһэнээ Улан-Удэ, Мысовая станцинуудай хоорондо нэгэ рейс хэбэ.

Табанзуутанай хүдэлөөн улам шангадажа эхилбэ. Машинистнууд хүсэтэ паровозуудайнгаа ябасые үшөө ехээр дээшэлүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гаргажа байна. Үнгэрһэн хэдэхэн үдэрэй турша дотор машинистнууд-табанзуутан Шаманчук, Здаров гэгшэд сүүдхэ соо 580 километр хүрэтэр паровозуудаа ябуулба.

Вагонно депогой бригаданууд вагонуудые заһабарилгаар графигуудаа уридшалан дүүргэжэ эхилбэ.

Түсэбөө уридшалан дүүргэхын түлөө

Улан-Удын моторо-заһабарилгын заводто үйлэдбэриин суглаан болоожо, тэндэ заводой хүдэлмэришэд СССР-эй Верховно Соведэй сессиие ажалай амжалтаар угтаха гэжэ шиидэжэ, дээшэлүүлэгдэһэн уялганууды абаһан байна.

Мүнөө заводой цехүүдээр бригаданууд хүдэлмэришэдэй хоорондо мүрысөөн улам үргэлжэ байна. Машинно-тракторна станцинуудһаа абтаһан хүдөө ажахын машина зэмсэгүүдэй моторнууд ба частьнууд шанар һайнтайгаар заһабарилагдана.

Авто-заһабарилгын цехын вулканизаторнууд (бригадирынь нүхэр Чистяков) түргэн методээр хүдэлмэрилхэ зууралаа, гансал эрхим һайн шанартай продукци үйлэдбэрилнэ. Энэ бригада май һарынгаа даалгабарине уржадар 108 процент дүүргээ.

—Бидэнэр майн 1-нние ажал дээрээ бага бэшэ амжалта туйлан угтаа һэмди. Мүнөө сессиин нээгдэхэ үдэр—июниин 12 хүрэтэр хахад жэлэйнгээ даалгабарине үлүүлэн дүүргэжэ зорилготойгоор стахановска вахтада жагсаад байнабди,—гэжэ слесарь Мирошниченко хөөрэнэ.

Декадна түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай цехүүдээр социалистическэ мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэржэ байна. Хүдэлмэришэн бүхэн үйлэдбэриингөө бүтээсые улам дээшэлүүлхые эрмэлзэн хүдэлмэрилнэ.

Майн түрүүшын 10 хоног соо комбинат бүхы дээрээ нарынгаа даалгабари 55,8 процент дүүргэв. Тиин, декадна түсэбөө гадуур 460 центнер колбаса, 40 центнер малай тоһо, 87 пууд консервэ үйлэдбэрилэн гаргаба.

Колбасна цехын комсомольско-залуушуулай бригада (бригадирынь нүхэр Рогова) үндэр бүтээсэтэ ажалаараа хэдэн һарын турша соо комбинат доторой мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Тус бригада эрхим һайн шанартай продукци үйлэдбэрилгээр бусадта толотоно жэшээ харуулна.

Москвагай солото стахановка Лидия Корабельниковагай үнэтэ үүсхэлые энэ бригада комбинат дотор эгээл түрүүлэн дэмжээ. Тиин, үнгэрэгшэ декада соо 400 түхэригэй колбасна гадар ба бусад зүйлнүүдые арбилаа.

А. Шестаков.

ЭКЗАМЕНУУД ДЭЭРЭҺЭЭ

10-дахи КЛАССТА

Үглөөнэй 8 час. Улан-Удэ городой басагадай № 2 дунда һургуулида ерээбди. Саб сагаанаар будажархиһан хашаа соо абяа шэмээн үгы. Сэсэгүүдые үглөө мүнөө һуулгахаар бэлэн болоһон клумбанууд харагдана. Һургуулиин байшангай һаруул томо сонхонууд энеэлдэһэн шэнгээр наранай гэрэлдэ толорно.

Гэнтэ мэдэн гэхэдэ, бидэнэр һургуули руу орогшодой хамагай һүүлшынхид байбабди. Хожомдоһоноо үүдэ татахатаяа хамта мэдэжэрхёобди. Ташаганаса энеэлдэн, хонгёо залуу хоолойтой басагадай хөөрэлдөөн, ниишэ тиишээ ябалган—эдэ бүгэдэ бидэнние «ондоо дэлхэйдэ» абаашажархина. Бүхы һурагшад экзаменуудайнгаа 9 чаһаа эхилхэ байбашье һаань, бүри эртэлжэ ерэһэн байба. Гансахан энэ баримта тэндэхи бүхы һурагшадай экзаменуудтаа дүүрэн бэлэдхэлтэй байһанние, тиимэһээ тэдэнэй ямаршье айлтагүйгөөр ерэһэнние гэршэлнэ.

Саашадаа—багшанартай хөөрэлдэхэдөө, һурагшадтай танилсахадаа— тэндэхидэй бэлэдхэлэй һайн байһанние үшөө, үшөө дахин мэдэрээбди. Тус һургуулиин һуралсалай таһагые даагша Сергей Александрович Теплов бидэнние хэлэнэ:

—Һуралсалайнгаа энэ жэлые һургуулимнай нилээд һайнаар үнгэргөө. Хүмүүжүүлгын ба ном заалгын талаар алдуу эндүүнүүд тон үсөөн байгаа. Программаар хараалагдаһан темэнүүд булта дабтагдаһан байна. Һурагшадаймнай 804-ниинь амжалтатайгаар һуралсаад, мүнөө экзаменуудые барихая байна. 8-дахи «А», «Б» ба 10-дахи классууд илангаяа һайн сэгнэлтэнүүдтэй четвертьнүүд болон жэлэй эсэстэ абаһан байна.

Гэнтэ электро-хонхо ханхинашаба. Басагадууд классна комнатануудтаа ороно. Багшанар, ассистентнүүд байра байрадаа ерэнэд. Тэдэнэр садьхэлээ бишыха хүдэлһэн янзатайнууд. Тиэд, садьхэлээ хүдэлгэнгүй яаха гэшэб. Мүнөө эхилхэн экзаменууд гансал һурагшадай эрдэмые шалгаха бэшэ, харин багшанарай хэр зэргээр хүдэлмэрилһэндэ дүнгүүдые гаргаха байна бшуу.

Нүхэр Теплов бидэнние Агния Александровна Фурмантай танилсуулба. Тэрэ хадаа 10-дахи классай хүтэлбэрилэгшэ юм.

—Гурбан жэлэй турша соо энэ классые хүтэлбэрилнэб. Мүнөө жэлдэ—10-дахи класс болоод байхадань минии харюусалга бүри ехэ болоһон байна. Болоод үзэгты, гурбан жэл соо минии хүмүүжүүлһэн 22 басагад дунда һургуули дүүргэжэ гарахань,—гэжэ Агния Александровна һаналаа бидэндэ хэлэнэ.

—Нүхэр Фурман шадабари дүүрэтэй багшанарайннай нэгэн юм, 19 жэлдэ багшаар хүдэлмэрилнэ. Тиимэл хадань харюусалгаар ехэ классые даалгаһан байгаабди,—гэжэ нүхэр Теплов бидэндэ хэлээд, 10-дахи классай комнатодо орохые урина.

22 басагадууд нэгэ-нэгэ партада амяар амяараа һуунад. Тэдэнэр багшанараа ба ассистентнүүдые шэмээгүйгөөр бодон угтаад, амаршална. Һургуулиин директор И. Арский тэдэнние экзаменай эхилһэнтэй дашарамдуулан амаршалха зуураа, амжалтануудые туйлахыень хүсэнэ. Тиигээд экзамен эхилбэ.

Доска дээрэ сочинениин гурбан ондоо темэнүүд бэшээтэй байна. Энэ гурбан темын али нэгые шэлжэ абаха хэрэгтэй.

Уданшьегүй, саарһан дээгүүр гүйһэн гуурһанай хахинаанһаа бэшэ абяан комнато соо дуулданагүй. Хирэ-хирэ болоод лэ зарим нэгэнэй саарһа һэхэхэнь соностоно. Яараһан гэхэ гү, али түгшэсэжэ байһанай янза тухэлтэй хүн оройдоо харагданагүй.

Эдэ басагадуудай дунда Люда Филонова, Элла Добрикова гэгшэд бии. Тэдэнэр һуралсалайнгаа бүхэли жэл соо гансал «5» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абаа. «Элла Люда хоёр эрхимүүднай. Түрүү хоёр комсомолкануудһаа үльгэр жэшээ хоёрдоо абажа ябаха ёһотойбди» гэжэ бүхы һургуулиинхид үнинһөө хойшо хөөрэлдэдэг байна.

—Люда, Элла хоёрой эрхим сэгнэлтэнүүдтэйгээр экзаменаа баридагт би этигэнэб, — гэжэ Агния Александровна хэлээд, ингэжэ үргэлжэлнэ, — тэдэ хоёр хэһэн юумээ хэзээдэ эсэстэнь хүргэдэг, тиимэдээ шанар ба тоо хоёрые тон таарамжатайгаар хоорондонь холбодог юм. Ондоогоор хэлэбэл, шанар муутай аад, хубхай ехэ юумэ хэдэггүй. Ехэшье хэмжүүртэй юумэ хэжэ хаданань, тэрэнь эрхим шанартай байдаг.

Эдэ хоёрые дахан ябадаг, эдэнһээ жэшээ абадаг басагад манай һургуулида олон. «4», «5» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абадаг басагад 10-дахи класста үшөө бии: комсомолканууд Ага Склярова, Ниагара Алдарова ба бусад. Склярова Алдарова хоёр энэ һургуулиин 1-дэхи класста 10 жэлэй урда тээ орохон юм. Тэдэнэр манайда «хүлдэ орохон, хүн болоһон» басагад гээшэ.

Электро-хонхо забһарлалга болобо гэжэ ханхинама абяагаараа соносхоно. Басагадуудай олонхинь сочинениеэ бэшэжэ дүүргээд, дахин дахин шалгажа үзэнэ.

Энэ үглөө экзаменуудай түрүүшын үглөө. Июнь һара соо һүүлшын экзамен үгтэхэ. Басагадай № 2 һургуулиин 10-дахи классайхид Эхэ оронойнгоо, агуухэ Сталин багшынгаа этигэлые нэрэтэйгээр түрэтэйгээр харюулха бэеэ гэжэ найдагдана. Тэдэнэр һургуулияа дүүргэд, саашадаа һурахалаашье, хүдэлмэрилхэлээшье һаань энэ үглөөнэй экзаменые мартахагүй! Энэ үглөө тэдэнэр үргэн ужам замда орохо үүдэ нээгдэ бшуу.

Д. Гунзынов.

Марксистско-ленинскэ стратеги ба тактика тухай гениальна зохёол

«Коммунизмдахи «зүүнэй тала барилгын» үхибүүн ёhоной үбшэн» гэhэн В. И. Ленинэй гайхамшагта зохёол 1920 оной апрелиин 27-до бэшэжэ дүүргэгдэhэн ба тэрэ оной июнь hарада хэблэгдэн тараhан байна. Тус зохёол соогоо Ленин болбол пролетариадай ангиин тэмсэлэй стратеги ба тактикын асуудалнуудаар большевизмын бүхэдэлхэйн-түүхэтэ дүй дүршэлые ба уласхоорондын революционно хүдэлөөе сэсэн мэргэнээр согсолhон байна.

«Коммунизмдахи «зүүнэй тала барилгын» үхибүүн ёhоной үбшэн» гэhэн В. И. Ленинэй ном идеологическа ба эмхидхэлэй талаар бэхижэхэдэнь, пролетариадай шухала асуудалнуудые шиидхэжэ шадаха шадабаритай бодото революционно ниитэ зоной партинууд болоходонь коммунистическэ партинуудта туhалха, профсоюзуудта коммунистическэ нүлөөгөө шангадхахадань, пролетариадай талада тэрэнэй союзнигуудые, нэн түрүүн, таряашадые оруулхадань, дайсан харша ангинуудта эсэргүү тэмсэлдэнь компартинуудта туhалха, большевизмын бүхэдэлхэйн-түүхэтэ дүй дүршэлдэ тэдэниие hургаха зорилготой юм. В. И. Ленинэй энэ ном хадаа пролетариадай ангиин тэмсэлые хүтэлбэрилхэ гол асуудалнуудые алдуугүйгөөр шиидхэжэ шадахаар хатуу жаяг заршамтай, бодото революционно олониитын партинууд бололгодонь гадаадын компартинуудта туhалhан ба туhалжашье байна. Ленинскэ тактическа заабаринуудые ба большевизмын дүй дүршэлые хүтэлбэри болгон, хилын саанахи компартинууд хадаа профсоюзуудта ба ажалшадай бусад олониитын организацинуудта өөрынгөө хүтэлбэрилхы нүлөөе шангадхаhан, арад олон ниитэтэй холбоо барисаагаа үргэдхэжэ ба ажалша таряашадтай хүдэлмэришэн ангиин холбоое бэхижүүлжэ байна.

* * *

«Коммунизмдахи «зүүнэй тала барилгын» үхибүүн ёhоной үбшэн» гэжэ ном соогоо В. И. Ленин Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин уласхоорондын удхашанарые гайхамшагта тодоор харуулаа. В. И. Ленин болбол 1917 ондо Россида болоhон революци бусад оронуудта заатагүй дабтагдаха байhаниие сэсэн мэргэнээр зааhан байна.

«Манай революциин зарим гол шэнжэ шанарнуудынь нютагай бэшэ, национально-тусхай бэшэ, гансашье ородой бэшэ, харин уласхоорондын удхашанартай байна... Ородой жэшээ хадаа бүхы оронуудай зайлашагүй ба hаяар ерэхэ ерээдүйн байдалhаа зарим — нэгэн юумые, тон шухала юумые харуулна... Пролетарска революциин зарим тон шухала асуудалнуудай талаар, бүхы оронууд хадаа Россиин хэhэн юумые хэхэнь зайлашагүй болоно». (Ленин, Зохёолнууд, том 25, хуудаhан 171, 179).

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революци хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ саг үеые, социализмын үеые нээгээ, капиталистическэ боолшолгоhоо сүлөөрэлгын үнэн зүб замые, сүлөөтэ ба зол жаргалта ажабайдалай замые бүхы дэлхэйн ажалшадта заагаа. Хүдэлмэришэн ангиин интересүүдые худалдаhан II Интернационалай оппортунистнуудай реформистска тактикын хоротой буруу байhаниие Октябрьска революци бодото хэрэг дээрэ, практика дээрэ харуулаа.

Большевизмын баян дүй дүршэлые шадабаритайгаар ашаглан, Октябрьска социалистическэ революциин агууехэ туйлалтануудта ба СССР-эй туhаламжада түшэглэн, Польшын, Болгариин, Чехословакиин, Румыниин, Венгриин ба Албаниин коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинууд хүдэлмэришэн ангиин ба бүхы ажалша олониитын тэмсэлые толгойлон, арадай демократиин илалтада асаржа шадаhаа байна.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин ба СССР дотор социализмын илаhан илалтын уласхоорондын удхашанарынь хитад арадай бүхэдэлхэйн — түүхэтэ илалтые хангаха хэрэгтэ илангаяа тодоор харагдаа.

* * *

Большевизмын баян дүй дүршэлые шудалха ба өөрынгөө оронуудай хүгжэлтын онсо зүйлнүүдтэй зохилдуулан ородой коммунистнуудай стратеги ба тактикые шадабаритайгаар хэрэглэхэ ябадалдань компартинуудта туhалхын тула, В. И. Ленин тус ном соогоо большевистскэ стратеги ба тактикын шухала асуудалнуудые тайлбарилан харуулаа.

Революционно түрүү теорёор хүтэлбэрилэгдэжэ, большевигүүдэй парти ородой гурбан революциинуудай хүгжэлтын шата бүхэн дээрэ стратегическэ зорилгонууд ба тактическа лозунгнуудые хайшан гэжэ зохёон табидаг байгааб, өөрынгөө гол сохилтын шэглэлые хайшан гэжэ тодорхойлдог байгааб, революционно хүсэнүүдые хубаарилан табиха түсэбөө яажа зохёодог байгааб, өөрынгөө стратегическэ түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө яажа тэмсэдэг байгааб гэжэ В. И. Ленин харуулаа.

«Коммунизмдахи «зүүнэй тала барилгын» үхибүүн ёhоной үбшэн» гэжэ ном соогоо В. И. Ленин социалистическэ революциин илалта, пролетариадай диктатурын илалта хадаа революционно партигүйгөөр туйлагдажа болохогүй гэжэ харуулаа. Тиимэ парти засагые дайшалан абахада хэрэгтэй байхаhаа гадна, засагые барихын, пролетариадай диктатурые бэхижүүлхын тула хэрэгтэй.

Большевистскэ парти байгуулhан дүй дүршэлэй уласхоорондын удхашанарые тодоруулан, В. И. Ленин хадаа большевигүүдэй парти марксизмын теоретическэ бата бэхи база дээрэ бии болонургаhан ба өөрынгөө ажал-ябуулгада түрүү революционно, марксистска теорёор хүтэлбэрилэгдэдэг тула ородой пролетариадые агуухэ илалтануудта асарха шадалтай байгаа гэжэ харуулаа.

Революционно түрүү теориие «Росси хадаа үнэндөө дуулдаагүй зоболон хохиролой, үзэгдөөгүй ехэ революционно героизмын, айхабтар ехэ эршэ шадалай ба бэдэрэлгын үнэн шударгуу байдалай, hуралсалай, практика дээрэхи туршалгын, уйдалгын, шалгалтын, Европын дүй дүршэлтэй сасуулалгын хахад зуун жэлэй түүхээр оложе абаhан байна» («Зохёолнууд, том 25, хуудаhан 175).

Революционно түрүү теори хадаа өөрынгөө зэргэнүүдтэ булад хатуу жаяг заршамтай болоходонь большевистскэ партида туhалаа гэжэ В. И. Ленин харуулба. Тиимэ жаяг заршамгүйгөөр өөрынгөө түрүү хүтэлбэрилхы үүргые парти бэелүүлжэ шадахагүй байгаа. Партида булад хатуу жаяг заршам хадаа нэгэдэхеэр, — пролетарска авангардын ушар ёhoo мэдэхэ ябадалаар ба революцида тэрэнэй үнэн сэхэ байhанаар, тэрэнэй тэсэмгэй байха, өөрыгөө хайрлахагүй байха ябадалаар ба баатаршалгаар; хоёрдохёор,—үргэн арад олониитэтэй холбоотой болохо, дүтэ болохо, ниилэхэ тэрэнэй шадабаряар; гурбадахяар; — партиин политическэ хүтэлбэриин, политическэ стратеги ба тактикын зүб байhанаар бэелүүлэгдэнэ гэжэ В. И. Ленин харуулаа.

Большевизм хадаа баруунай ба «зүүнэй» оппортунистнуудта эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэлдэ ургаhан, бэхижэhэн, хатуужаhан ба түүхэтэ илалтануудые туйлаhан байна гэжэ В. И. Ленин тэрэшэлэн харуулаа. Ленин, Сталин, большевигүүдэй парти хадаа Россидахи хүдэлмэришэн ангиин дайсадта, марксизмын дайсадта эсэргүү эрид шанга тэмсэл хэhэнhээ гадна, уласхоорондын бүхы оппортунизмда эсэргүү тэмсэл хэhэн байна. Элдэб зүhэнэй оппортунистнуудые бута сохёогүй haa, пролетариадай парти хадаа коммунизмын түлөө ажалшадай илалтата тэмсэлэй эмхидхэлшэнь ба зоригжуулагшань байhан үүргэеэ дүүргэжэ шадахагүй гэжэ энэ тэмсэлэй дүй дүршэл харуулhан байна. ВКП(б)-гэй дүй дүршэлые хүтэлбэри болгоhон гадаадын компартинууд өөрынгөө зэргэнүүдэй нэгэдэл ба дайшалхы шадабариие бэхижүүлнэ, оппортунистическэ, фракционно этэгээдүүдтэ эсэргүү, хүдэлмэришэн ангиин интересүүдэй урбагшадта — баруунай социалистнуудта эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэл ябуулна.

* * *

«Коммунизмдахи «зүүнэй тала барилгын» үхибүүн ёhоной үбшэн» гэжэ ном соогоо В. И. Ленин пролетарска революциин ба пролетариадай диктатурын үндэhэн асуудалнуудые, капитализмhаа социализмда орохо үедэхи ангиин тэмсэлэй асуудалнуудые тайлбарилан харуулаа. Пролетариадай диктатура хадаа ангиин тэмсэлэй түгэсхэлынь бэшэ, харин буржуазида эсэргүү, бүри ехэ хүсэтэ дайсанда эсэргүү шэнэ ангиин хамагай шэрүүн шанга, хамагай хурса, хамагай хайрагамгүй дайн мүн гэжэ Ленин hургана. Пролетариат болон тэрэнэй партиhаа хатуу тэсэбэри, жаяг заршам болон хатуу зориг эриhэн удаан шанга тэмсэлгүйгөөр, буржуазие пролетариадай илаха илалтань туйлагдахагүй юм гэжэ Ленин hургана.

«Пролетариадай диктатура хадаа, — гэжэ Ленин бэшээ, — хуушан общиствын хүсэнүүд ба зан заншалнуудта эсэргүү шанга тэмсэл, шуhата ба шуhагүй, хүсэ хэрэглэhэн ба амгалан, сэрэгэй ба ажахын, педагогическа ба захиргаанай тэмсэл мүн. Хэдэн миллион ба олон арбаад миллион хүнүүдэй заншалай хүсэниинь — эгээл аймшагтай хүсэн гээшэ. Тэмсэлдэ хатуужаhан, булад хатуу партигүйгөөр, тус ангидахи бүхы үнэн сэхэ хүнүүдэй этигэдэг партигүйгөөр, ниитэ арад зоной hанал бодолые хинажа ба тэдээндэ нүлөөлжэ шададаг партигүйгөөр тиимэ тэмсэлые амжалтатайгаар хэжэ болохогүй». (Зохёолнууд, том 25, хуудаhан 190).

Помещигүүд ба капиталистнуудые үгы хэhэнэй hүүлээр нюдарган баяшуул үлэхэ, хүдөө ажахыда капитализмын үндэhэ үлэхэ, юундэб гэхэдэ, жэжэ товар үйлэдбэрилэгшэ хүнүүд угаа олоороо байжа үргэлжэлhөөр байна, тэдэниие намнажа болохогүй, харин шэнээр хүмүүжүүлхэ, социалистическэ байгуулалтада тэдэниие хабаадуулха хэрэгтэй гэжэ Ленин заадаг hэн. Социализмын замда таряашадай үмсын ажахынуудые оруулжа, манай парти энэ орёо бэрхэ зорилгые СССР-тэ тон hайнаар шиидхэбэ.

Капитализмhаа социализмда оролго хадаа ангиин хатуу шанга тэмсэлгүйгөөр бэелүүлэгдэхэгүй, харин мүлжэгшэ ангинуудые хүсөөр унагааха, тэдэнэй эсэргүүсэлгые хайра гамгүйгөөр дараха, олониитын хуушан харилсаануудые эрид шангаар эбдэн социалистическэ шэнэ харилсаануудые байгуулха, гүрэнэй засагай хуушан аппарадые эбдэн, шэнэ аппарат байгуулха, ажахын болон общественнэ ажабайдалай бүхы hалбаринуудта социалистическэ хубилалтануудые бэелүүлхэ зэргээр туйлагдаха байна гэжэ большевистскэ партиин, советскэ гүрэнэй ба арадай демократиин оронуудай байдал гэршэлнэ. Социализмын илалта хадаа ажалша таряашадтай хүдэлмэришэн ангиин эгээн нигта союз байгуулхада туйлагдаха байна. Тиихэдээ энэ союздань хүдэлмэришэн анги хүтэлбэрилхы үүргэ бэелүүлхэ болоно. Капитализмhаа социализмда оролго хадаа бүхы оронуудта заатагүй хамаадаха ниитэ хуули ёhонуудтай байха ба онсо илгаань демократиин формодо ба социалистическэ байгуулалтын темпэдэ лэ байжа болохо юм гэжэ Ленин Сталин хоёр hургана, энээниие СССР-тэ социализм байгуулhан дүй дүршэл ба арадай демократиин оронуудай байдал гэршэлнэ.

* * *

Тус ном соогоо В. И. Ленин пролетариадай ангиин тэмсэлые хүтэлбэрилхэ талаар, арат олониитые бэедээ татаха тушаа большевистскэ партиин тактикые харуулба. Гүнзэгыгөөр бодожо зохёоhон зүб тактика хэрэглэн, большевигүүдэй парти арад зонтой холбоогоо бэхижүүлжэ ба үргэдхэжэ, тэдэнэй политическэ эдэбхиие дээшэлүүлээ, дайсадта зэбүүрхэлээр ажалшадые хүмүүжүүлээ. Большевигүүдэй парти болбол арад зониие hургахаhаа гадна өөрөө тэдээнhээ hургаал абана. Хүн зоной байhан газар бүхэндэ коммунистнууд ажаллаха ёhотой, Соведүүд, профсоюзууд гэхэ мэтын туhалагша органуудаараа дамжуулан парти арад зонтой холбоогоо бэхижүүлхэ ёhотой гэжэ В. И. Ленин hургана. Профсоюзуудта хүдэлмэрсэ шангадхаха, профсоюзна олониитые хүмүүжүүлхэ, хүдэлмэришэнэй профсоюзуудта коммунистическэ нүлөөе шангадхаха ябадалдань гадаадын компартинуудай анхаралые В. И. Ленин хандуулhан байгаа.

Ленинско-сталинска заабаринуудые хүтэлбэри болгон хилын саанахи компартинууд хүдэлмэришэнэй профсоюзуудта өөрынгөө нүлөөе, өөрынгөө нэрэ хүндые ниилээд ехэ болгожо шадаа. Мүнөө хүдэлмэришэнэй профсоюзуудай олонхинь компартинуудые дахана. Тэмсэлэй парламентска ба парламентhаа гадуурхи формонуудые ашаглалгын большевистскэ тактикын жэшээнүүдые харуулха зуураа, В. И. Ленин буржуазна хуурмаг баталамжануудые элишэлэн усадхахадань арад зондо яажа туhалха, бодото демократи ба социализмын түлөө тэмсэхэ шухала байhанда арад олониитые яажа этигүүлхэ тухай компартинуудые hургана. Баруун-европейскэ оронуудай залуу компартинуудай зэргэнүүдтэ байгаа «зүүнэй» доктринернуудые алдуутай тактикынь түлөө, тэмсэлэй парламентска формые ба профсоюзуудта коммунистнуудай хэхэ ажалые тоодоггүй байhанайнь түлөө шүүмжэлэн, В. И. Ленин ангиин тэмсэлэй бүхы формонууд ба арга методүүдые хэрэглэжэ шададаг болохые, парламентска ба парламентhаа гадуур, легальна ба легальнабэшэ тэмсэлэй формонуудые зохилдуулан хэрэглэхые эриhэн байна. Хүдэлмэришэн ангиин дайсадай лагерьтахи бүхы зүришэлдөөнүүдые революциин интересүүдтэ ашаглажа шадаха, саг зуурын союзнигуудыеншье өөрынгөө тала руу татаган оруулжа шадаха, гуйбалзагша, жэжэбуржуазна, ёhотой буржуазна слойнуудтайшье сагзуурын үгэлсэлгэ хэжэ шадаха ябадалда Ленин hургана.

Ленинскэ тактическа заабаринууд ба ВКП-гэй олон янзын научна тактикын баян дүй дүршэлынь тэмсэлэй элдэб янзын формонууд ба арга методүүдые хэрэглэхэдэнь, пролетариадай ангиин тэмсэлэй уран нарин тактикые хэрэглэхэдэнь гадаадын компартинуудта туhалhан ба туhалжашье байна.

* * *

Илангаяа Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин илаhан сагhаа хойшо, мүнөө үеын түүхын бүхы хүгжэлтэ хадаа бүхы оронуудай ажалшадай компасынь болоhон марксизм-ленинизмын шэнэдхэн хубилгагша агууехэ хүсые тодорхойгоор харуулаа. Большевизм болбол империализмын дарлалтаhаа мултарха замые, коммунизмда ошохо замые бүхы дарлагдаhан ажалшадта заана.

«Коммунизмдахи «зүүнэй тала барилгын» үхибүүн ёhоной үбшэн» гэhэн ном соогоо В. И. Ленин капитализмын үхэн хосорхын ба коммунизмын илахын зайлашагүй байhаниие, 1917 ондо Россида болоhондол адли революци бүхы оронуудта зайлашагүй болохо байhаниие, тайлбарилан хэлэхэдээ, бүхы оронуудта дарлагша ангинуудые пролетариадай ба бүхы ажалшадай илахын зайлашагүй байhаниие научнаар баримталан харуулhан байна.

Россиин hүүлээр империализмын системэhээ Европын ба Азиин хэдэ хэдэн шэнэ оронууд таhаран гараа. Бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн хүн зоной гурбанай нэгэ хубиhаа олонхидынь арадай демократиин ба социализмын оронуудта мүнөө ажаhууна.

Үхэжэ байгаа капитализмые абархын тула империалистнуудай бүхы шадалаараа оролдожо, мүн шэнэ дайнда англо-американска империалистнуудай шангаар бэлэдхэжэ байбашье, СССР-ээр толгойлогдоhон демократиин ба социализмын лагерь үдэрhөө үдэртэ урган батажана, бүхы харгынууд коммунизм тээшэ дахуулан абаашана. Хэрбээ 1920 ондо гадаадын компартинууд үсөөн гэшүүдтэй, hула дорой, залуу байжа, янза бүриин алдуунуудые гаргадаг байгаа haa, мүнөө тэдэнэй гэшүүдэй тоонь 18 миллион хүн хүрэтэр ургаа. Бүхы оронуудта эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө ажалша олониитын ба бүхы демократическа хүсэнүүдэй тэмсэлые хатуужалтай, дүй дүршэлтэй, идеологическа ба эмхидхэлэй талаар бэхижэhэн коммунистическэ партинууд толгойлно. Бүхы дэлхэйн ажалшадай агууехэ вождьнор, уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөнэй вождьнор — Ленин, Сталин хоёрой агууехэ габьяануудайнь нэгэн энээндэ байна.

Владимир Ильич Ленинэй бэшэhэн «Коммунизмдахи «зүүнэй тала барилгын» үхибүүн ёhоной үбшэн» гэжэ номые саг үргэлжэ шудалха зуураа, бүхы оронуудай коммунистнууд мүнөө үеын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй эгээн шухала асуудалнууд тушаа хүтэлбэрилхы заабаринуудые абана. Тиимэhээ тэдэнэр пролетаридай ангиин тэмсэлые хүтэлбэрилхэ гол асуудалнуудые алдуугүйгөөр шиидхэдэг байна. Пролетариадай ангиин тэмсэлые хүтэлбэрилхэ тухай наука болоhон стратеги ба тактикын гол асуудалнууд В. И. Ленинэй ном соо дүүрэнээр харуулагдаад, саашадаа нүхэр Сталинаар хүгжөөгдэhэн байна.

Стратеги ба тактикын асуудалнуудаар Ленин, Сталинай агууехэ зохёолнуудынь научна коммунизмын алтан фондо угаа үнэтэй нэмэри баялиг боложо ороно, коммунизмда ошохо замые гэрэлтүүлэгшэ одон байна.

Большевизмын түүхые hайнаар мэдэхын тула, пролетариадай ангиин тэмсэлые хүтэлбэрилхэ наука болохо большевистскэ стратеги ба тактикые мэдэхын тула, тэрэ наукые шудалхын, шадамараар хэрэглэхын ба хүтэлбэри болгохын тула коммунист бүхэн, манай партийна, советскэ, профсоюзна кадрнууд, советскэ интеллигенци болбол «Коммунизмдахи «зүүнэй тала барилгын» үхибүүн ёhоной үбшэн» гэжэ номые — марксистско-ленинскэ стратеги ба тактика тухай Владимир Ильич Ленинэй гениальна зохёолые гүнзэгыгөөр шудалха ёhотой.

П. БАРТАНОВ.

ВКП(б)-гэй Обкомой хүдөө ажахын таhагта

Ново-Брянска МТС-эй замполидай хүдэлмэри тухай

Байгша оной майн 19-дэ ВКП(б)-гэй Обкомой хүдөө ажахын таhагта болоhон зүблөөн дээрэ хабарай тарилгын үедэ тракторристнуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ямараар ябуулжа байhан тухай Ново-Брянска МТС-эй директорые политическэ талаар орлогшо нүхэр Балаганскиин тоосоое дуулаба.

Зүблөөн хадаа дурсагдагша МТС-эй замполит нүхэр Балаганский ниитэ-политическэ хүдэлмэриие ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй февральска Пленумэй тогтоолой эрилтын ёhоор эмхидхэжэ шадаагүй гэhэн тобшолол хээ. Нүхэр Балаганский эндэ тоосоо хэхэдээ, МТС-эй хүдэлмэриие үнгэрмэ ехээр магтаад лэ, үкэнтэ байдалаа хэлээгүй, өөрыгөө шүүмжэлээгүй. Тэрэнэй хэлэhээр хадаа 1949 — 50 онуудай намар-үбэлэй заhабарилгын, мүн хабарай тарилгын үедэ тус МТС-эй тракторристнуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри эрхимээр табигдаhан, социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэhэн болоно. Үнэндөө тэрэ МТС-тэ тад ондоо байдалтай. Замполит нүхэр Балаганский ба МТС-эй партийна эхин организаци имагтал агитаторнуудые томилhоороо хизаарлаад, тракторристнуудай дунда ябуулагдажа байгаа ниитэ-политическэ хүдэлмэриие шалгадаггүй, агитаторнуудта бодото заабари үгэдэггүй, тэдэнтэй хөөрэлдөөнүүд болон семинарнуудые үнгэргэдэггүй байха юм. Тракторна олон бригадануудтань ханын газетэнүүд, «дайшалхы хуудаhанууд» гаргагданагүй. Мүн зарим бригадануудынь республиканска газетэнүүд болон журналнуудые абадаггүй байна. Тракторристнуудай социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд саг соогоо гаргагдадаггүй, түрүүшүүлые урмашуулха, тэдэнэрэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ хэмжээнүүд хүсэд бэелүүлэгдэдэггүй байха юм. Тракторна бригадануудта показателиин доскануud байбашье, тэндэ түрүү хүнүүдэй нэрэнүүд бэшэгдэдэггүй шахуу.

Замполит нүхэр Балаганский болон МТС-эй зарим хүтэлбэрилэгшэд тракторна бригадануудта үсөө ошодог, лекци болон элидхэлнүүдые үни удаан саг соо хэдэггүй байна. Жэшээлхэдэ, хабарай тарилгын эхилhэнhээ хойшо нүхэр Балаганский өөрөө нэгэшье лекци уншаагүй. Тэрэ хадаа тракторна бригадануудта яаралтайгаар ошожо, үсөөхэн минута соо хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөөд лэ бусадаг. Тиихэдээ тракторристнуудай ямараар хүдэлмэрилжэ байhые шалгадаггүй, тэдэнэрэй эрилтэнүүдые хангахын түлөө хүсэд оролдодоггүй байна. Зарим тракторна бригадануудай гэшүүд байрануудаар гүйсэд хангагдаагүй дээрэhээ уйтахан вагончигууд соо олоороо байдаг. Кировэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг тракторристнууд илангаяа муу байратай. Мүн зарим бригадануудай тракторристнууд ниитын эдеэ хоолоор хангагдаагүй байhаар. Жэшээлхэдэ, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг тракторна бригадын бригадир нүхэр Жерлов үдэр бүри колхозой центр ерэжэ, тракторристнуудай гэр гэрhээнь эдеэ хоол суглуулжа абаашадаг. Энэ мэтын баримтанууд олон.

Дээрэ дурсагдагша эдэ бүхы шалтагаануудhаа боложо, Ново-Брянска МТС хабарай тарилгые хангалтагүйгөөр ябуулжа байна. Эндэ майн 10-най мэдээгээр зөөлэн хахалалгада оруулхада, трактор бүреэр оройдоо 43,8 га элдүүрилэгдэhэн байха юм. Намар-үбэлэй заhабарилгын сезоной үедэ МТС-эй дирекци болон замполидай зүгhөө хинала шалгалтын хүсэд хэгдээгүй дээрэhээ олон тракторнууд муу шалгалтаар бэлэдхэгдээгүй байгаа. Тэрэнэй эсэстэ мүнөө болоходо аяар 18 тракторынь үдэр бүри эбдэржэ, эхэнхидээ минии байдаг. Сталинай, Молотовой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта тракторнуудай миил байлга илангаяа олон үзэгдэнэ. Теэд, МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд тракторна бригадануудта техническэ туhаламжа хүсэд үзүүлдэггүй. Хэтэрхэдээ МТС-тэй хаяа хадхажа hууhан Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо тракторнуудай эбдэржэл байхада, МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд тэндэ ошодогшьегүй байха юм.

Гадна, зарим тракторна бригадануудынь полевой хүдэлмэри дээрэ эрхим шанар сахингүй, агротехническэ заабаринуудые эбдэнэ. Тракторристнуудай хүдэлмэриин шанар шалгалга тон хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. МТС-тэ харьяата колхозуудай таряанажалай бригадануудай бригадирнууд тракторристнуудай хүдэлмэриие саг соонь тушаажа абадаггүй. Тиимэhээ зарим тракторристнуудай муу шанартайгаар хэhэн хүдэлмэри обёоргодоггүй, голодhо гаргагшадта хэмжээ абтадаггүй байха юм.

Олонхи тракторнуудынь предплужнигуудгүйгөөр газар хахална. Теэд, МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд иимэ ябадалые хорихын оронд, харин предплужнигуудтайгаар хахалнабди гэhэн хуурмаг мэдээ хүргэжэ, нюдэ далдалдаг байhаниинь элирүүлэгдэбэ.

Тракторна бүхы бригадануудынь эхэнүүд талмайнуудhаа үргэлжэ үндэр ургаса хураахаар зоригжоод, дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абаhан байгаа. Гэбэшье, эдэ бригадануудай уялгануудаа ямараар дүүргэжэ байhыень МТС-эй дирекци ба партийна организаци шалгадаггүй, энэ талаар тракторристнуудта шухала туhаламжа үзүүлдэгшьегүй байха юм.

МТС-эй дирекци ба замполит тракторристнуудай дунда үйлэдбэриин түрүү методые дэлгэрүүлхэ ябадалда бага анхарал табидаг. Тэрэнэй эсэстэ аяар мүнөө хүрэтэр тракторна бригаданууд (хоёрhоонь бэшэнииннь) часай графигаар хүдэлмэрилжэ эхилээдүй байhаар. Мүн эндэ Московско фабрикын түрүү стахановка Лидия Корабельниковагай үүсхэл хүсэд дэмжэгдэдэггүй байха юм.

Тус МТС харьяата колхозуудтаяа баталhан договорнуудаа хабарай тарилгын эхилhэнhээ хойшо эбдэжэ байна. Олонхи бригадануудынь эртын борнойлолго хэхэ түсэбөө таhалдуулаа. МТС болон колхозуудай хоорондо баталагдаhан договорнуудай дүүргэлтын ябаса дирекциин, замполидай зүгhөө шалгагдадаггүй шахуу.

Зүблөөн хадаа ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска пленумэй түүхэтэ тогтоолой эриhэнэй ёhoop, тракторристнуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхыень Ново-Брянска МТС-эй замполит нүхэр Балаганскиида hайшааба. Тиин, XVI областной партийна конференциин шиидхэбэриие хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ, МТС-эй партийно-комсомольско организацинуудай хүдэлмэриие эрид hайжаруулха, МТС-эй харьяата колхозуудтаяа баталhан договорые арюунаар сахин, хабарай тарилгые түргэнөөр, агротехническэ үндэр хэмжээндэ дүүргэхэ ябадал хангаха ёhотой.

Тракторна бригада бүридэ лекци, хөөрэлдөөнүүдые таhалгаряагүйгөөр үнгэргэхэ, ханын газетэнүүд болон дайшалхы хуудаhануудые гаргажа, тэндэ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр харуулха шухала. Тракторристнуудай хүдэлмэриие часай графигаар эмхидхэхэ, социалистическэ мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, мүн тэдэнэрэй байра байдал болон культурна эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангаха ябадалда гол анхаралаа табихыень замполит Балаганскиида заагдаба.

БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр А. Майкова Ленинэй ордентэ ПВЗ-гэй механическа цехтэ шанфовальщицаар 18-дахи жэдээ хүдэлмэрилжэ байна. Мүнөө тэрэ СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ стахановско вахтада жагсаhан.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Майкова паровозно золотнигай сахаригай шанфовые шалгажа байна. М. Минеевэй фото.

И. В. СТАЛИНДА АМАРШАЛГАНУУД

...И. В. Сталинай 70 наһанай ой... ...рдуулан, партийна, советскэ ...нитын организацинуудһаа, ...коллективүүд, Советскэ Сою...нүүд, гүрэнэй нииты ор...нууд ба хилын саанахи элдэб ...и И. В. Сталинай нэрэ дээрэ ...то амаршалганууд ороһон бай...

...удаан жэлнүүдтэ элүүр энхэ ...мень нүхэр Сталинда бүхы зүр...гаһэн амаршалгануудые хүр...

...Ворошиловай нэрэмжэтэ, Лени...ско Улан-Сэрэгэй Академиин ...уд, старшинанууд, офицернүүд, ...нууд, адмиралнууд, хүдэлмэри...албахаагшад;

...Ушинскиин нэрэмжэтэ Москов... педагогическа училищиин ...нууд, багшанар ба албахаагша...лектив;

...Советскэ композиторнуудай

...керамико-ураһайханай заво...мэришэд, инженерно-техническэ ...рилэгшэд ба албахаагшадай кол...

...Азовско далайн пароходствын

...-эй автотранспортын Министер...Борисовска автомобиль заһабарил...одой хүдэлмэришэд, инженерно... хүдэлмэрилэгшэд ба алба...

...нська Украина» гэжэ Украинын ...гэй ЦК-гэй хэблэлэй типографиин ...ришэд, инженернүүд, технигүүд ...хаагшад;

...градска холодильна ба һүнэй ...ленностиин институдай профес... багшанар, студентнүүд, хүдэл...д ба албахаагшад;

...сноярский железнодорожник» гэ...тын редакциин издательствын ба ...афиин хүдэлмэрилэгшэдэй коллек...

...-на-Дону городой эрэшүүлэй ...дуда һургуулиин һурагшад ба ...

...аловай нэрэмжэтэ Минскэ ста...ээлгын заводой хүдэлмэришэд, ...но-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ...хаагшад;

...городой Майн 1-нэй нэрэмжэтэ ...фиин хүдэлмэришэд, албахааг... инженерно-техническэ хүдэлмэ...д;

...овска юридическэ институдай ...нүүд, профессорско-багшанарай ...хүдэлмэришэд ба албахаагшад; ...вско математическа обществын ...

...ско түмэр замай Управлениин ...рилэгшэдэй коллектив; ...вскиин нэрэмжэтэ Минскэ гуталай ... хүдэлмэришэд, инженерно...ческа хүдэлмэрилэгшэд ба алба...дай коллектив;

...элгын станогуудай Горьковско ... хүдэлмэришэд, инженерно-тех... хүдэлмэрилэгшэд ба албахааг...

...вско ССР-эй Хийумаска уездын ...те волостиин «Расцвет» гэжэ кол... колхознигууд;

...йска хизаарай Топчихинска райо... «Маяк» гэжэ хүдөө ажахын арте... колхознигууд;

...бышевска областиин Исаклинска ...ой, «Память Калинина» гэжэ кол... колхознигууд;

...линградска областиин Ольховско ...ой, «Путь Социализма» колхозой ...нигууд;

...у городой прокуратурын хүдэлмэ...шэдэй коллектив; ...сскэ профсоюзуудай областной Со...

...снодарска хизаарай Ильинскэ ...ой, Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ... артелиин колхознигууд; ...ьковско областиин Балахнинска ...ой, Кирюшинскэ сельсоведэй кол...нууд, хүдэлмэришэд, албахаагшад ...теллигенциин баярай суглаан; ...атовска областиин Петровско райо... «Культармеец» гэжэ совхозой хүдэл...шэд, мэргэжэлтэд ба албахаагшад; ...ьковска областиин Лозовско райо... «Радсело» колхозой колхознигууд; ...лтавска областиин Шишацка райо... Т. Г. Шевченкын нэрэмжэтэ колхо... колхознигууд; ...ненскэ областиин, Крупец тосхоной, ...лай нэрэмжэтэ колхозой колхоз...д; ...рошиловградска областиин Лозно...

Александровска районой, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Тамбовско областиин, Ламска районой «Красный партизан» колхозой колхознигууд;

Кировобадска виноград тарилгын ба архи нэрэлгын туршалгын станциин хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Азербайджанска ССР-эй Кюрдамирска районой. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Молдавска ССР-эй, Згурицка районой, Молдавиин КП(б)-гэй «II съездын» нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Волынска областиин Рожищенскэ районой, «Новая жизнь» колхозой колхознигууд;

Харьковска тамхинай фабрикын хүдэлмэришэд. инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллектив;

Пензенскэ областиин Семышейскэ районой, Верхняя Дубровко тосхоной долоон жэлэй һургуулиин багшанар ба һурагшад;

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Таганрогско музыкальна һургуулиин багшанар, һурагшад ба сотруднигуудай коллектив;

Ленинэй орденто, Ленинградска гүрэнэй консерваториин долоон жэлэй ба арбан жэлэй һургуулинуудай, музыкальна училищиин багшанар, һурагшад ба албахаагшад;

Газартаряалангай Архангельска областной туршалгын станциин научна хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

Молдавска ССР-эй, Атакска районой медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Сталинградска областиин, Ново-Анненска районой поликлиникын ба больницын медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Белорусска ССР-эй, наукануудай Академиин фундаментальна библиотекын сотруднигуудай коллектив;

Харьковска областиин, «Заготзерногой» Зачепиловскэ пунктын хүдэлмэришэд, албахаагшад ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд;

Закарпатска областиин, Великоберезнянска округой медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд;

Алтайска хизаарай хүдөө ажахые механизацилха Мамонтовска техникумэй коллектив;

Куйбышевска механическа «Главшвейпром» заводой хүдэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

Тюмень городой № 3 һургуулиин нэгэдэхи «Б» класс;

Таллин городой, Таллинска юридическэ һургуулиин һурагшад ба багшанар;

Кемеровскэ областиин Гурьевск городой хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан;

Хойто түмэр замай, харгын мастерскойн албанай хүдэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

Ташкент городой, «Средазмаслострой» трестын хүдэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

Чкаловска областиин Переволоцко районой медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй районно конференци;

Карело-Финскэ ССР-эй Питкярантска районой, Импилахтинска долоон жэлэй һургуулиин багшанар, пионернүүд ба һурагшад;

Харьков городой, Октябрьска районой эдэбхитэн эхэнэрнүүдэй суглаан;

Саратовска областиин Царевщинскэ спиртын заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллектив;

Саратовска механическа түмэр замай техникумэй ба паровозно машинистнуудай һургуулиин һурагшад, багшанар, хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

Нормальнууд ба тракторна детальнуудые бүтээдэг Сталинградска заводой хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшадай коллектив;

«Вологодстрой» трестын хүдэлмэришэд инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллектив;

«Орловская Правда» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Бийскэ пристаниин капитанууд, механигууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Урда-Донецкэ түмэр замай, Славянск паровозно депогой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллектив;

Бакинска түмэр замай техникумэй һурагшад, багшанар ба ажахын-захиргаанай хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

Хабарай тарилга

Республикын колхозуудта хабарай тарилгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мэдээн

1950 оной майн 20.

Аймагууд	Хабарай тарилгын түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	Тэрэ тоодо ороohото культуранууд (процентээр)
Закаменай	67,8	77,2
Хорин	65,0	73,4
Тарбагатайн	60,3	67,9
Кударын	60,0	70,5
Хэжэнгын	58,9	64,3
Кабанскын	58,0	70,4
Мухаршэбэрэй	57,0	63,2
Сэлэнгын	55,4	66,6
Бичурын	55,1	60,0
Ярууның	54,7	59,8
Прибайкальска	54,4	67,7
Иволгын	51,7	61,9
Торийн	51,5	60,7
Байкало-Кударын	51,4	59,6
Курумканай	50,5	55,2
Заиграйн	46,9	53,8
Түнхэнэй	43,7	49,0
Кяхтын	43,6	49,6
Баргажанай	40,4	43,8
Зэдын	39,9	46,5
Баунтын	24,9	77,2
Хойто-Байгалай	24,2	43,1

Түрүү бригада

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг Баргажанай МТС-эй бригадир, Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Бадмаевай хүтэлбэрилдэг тракторна бригада түрүү зэргэдэ ябана.

Бригадын трактористнууд Бадмаева, Ринчино ба бусад үдэр бүри нормонуудаа үлүүлэн дүүргэдэг үнэтэ горючи алмадаг байха юм. Эдэнэр хамтадаа 560 килограмм горючи алмаа.

Графигаа юундэ дүүргэнэгүйб?

Хабарай полевой хүдэлмэриин түрүүшын үдэрһөө эхилээд, мүнөө хүрэтэр Байкало-Кударын аймагай зарим колхозууд тарилгын графигые эбдэһээр. Эндэхид майн 10 болотор графигай ёһоор 4830 гектар тариха ёһотой аад, оройдоо 2170 гектар тариһан байна. Тарилгын ябаса ба шанар мүнөө хүрэтэрөө хангалтагүй зангаараа. Эдэ бүхы гээгдэлые усадхажа, колхозуудта тарилгые графигай ёһоор ябуулхын түлөө аймагай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд эрид шууд хэмжээнүүдые абанагүй.

Зарим колхозууд тракторнуудта найдажа, зохихо тооной хүдэлмэришэ хүсэ ба мори унаа полевой хүдэлмэридэ гаргангүй байшоо. Теэд, найдаһан тракторнуудынь хододоо эбдэржэ, заримдаа 4—5 хоногоор миил байшадаг. Илангаяа Хандалинска сельсоведэй Кагановичын нэрэмжэтэ, Корсаковска сельсоведэй «Коминтерн», Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозуудта тракторнууд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз майн 10 болотор 431 гектар ороohото культурануудай тарилга хэхэ байһан аад, оройдоо 22 га тариһан байба. Энэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг колесно трактор (тракторист Кукшинов) түрүүшын үдэрһөө эбдэржэ, мүнөө хүрэтэрөө юушье хэнгүй хэбтэһээр. Мүн тэрэшэлэн «Коминтерн» колхоздо хүдэлмэрилдэг ЧТЗ (тракторист Печкин) полевой хүдэлмэриин эхилһээр оройдоо 3 үдэр хүдэлмэрилһэн байна. Тиихэдэ эндэхи тракторна бригадын тоо бүридхэлшэ нүхэр Тапхаев үнгэрхэдөө хахалагдаһан газарые хэмжэнгүй байдаг заншалтай.

Шергинскэ сельсовет дотор түрүү гэжэ тоологдодог «Красный пахарь» колхоз түсэбэй ёһоор 54 хүнине полевой хүдэлмэридэ гаргаха байһан аад, оройдоо 46 хүнине, 36 мориной орондо 22-е табиһан байна.

Гадна, колхозуудай партийна эхин организацинуудай секретарьнар тракторна бригадануудта анхаралаа багаар хандуулна, тэдэнэй культурна эрилтые эрхимээр хангаха тушаа оролдоногүй. Жэшээлхэдэ, Шергинскэ сельсоведэй «XVIII партсъезд» колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Костриков хабарай полевой хүдэлмэриин эхилһэн сагһаа хойшо эндэ хүдэлмэрилдэг тракторна бригадада нэгэнтэшье ерээгүй, политическэ-ниитын хүдэлмэри тэдэнэй дунда ябуулха тухай заашье оролдоогүй.

Үнгэрхэдөө аймагай зарим колхозууд ехэ юумэ хэхын түлөө оролдожо, тарилгын хүдэлмэринүүдые ёһо тэдыгээр, шанар муутайгаар дүүргэнэ. Жэшээнь, Инкинскэ сельсоведэй «Большевик» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг ЧТЗ трактор предплужниггүй плугаар хахална. Мүн энэ колхоздо 14 гектар талмай дээрэ тарилга миил 2—3 сантиметр гүнзэгытэйгөөр хэгдэжэ, агротехника эбдэгдэһэн байна.

Тиихэдэ Шергинскэ сельсоведэй «Красный пахарь» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг нүхэр Бусиковай тракторна бригада аяар 20 гектарай га бүридэ 30 килограмм үрһэ дутуу тариһан байба. Теэд, Кабанскын МТС-эй участково агроном нүхэр Котина үрһэ тариха нормын ямараар дүүргэгдэдэгые шалгадаггүй. Эдэ баримтанууд имагтал аймагай хүдөө ажахын таһагай ба МТС-эй агрономуудай өөһэдынгөө хүдэлмэридэ харюусалгагүйгөөр хандадагые, тракторна ба тарянажалай бригаданuудта агротехническэ туһаламжа үзүүлдэггүй байһаниинь гэршэлнэ.

И. Баженов.

Улан-Удэ станциин паровозно депогой угаалгын цехын слесарь З. Гордеев майн 1-нэй хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, үдэр бүриингөө нормые 200 процент дүүргэнэ.

М. Минеевэй фото.

Бүхэсоюзна мүрысөөндэ илаба

СССР-эй ой модоной ба саарһанай промышленностиин Министерстводэ модо бэлэдхэлгын хүдэлмэришэдэй гол мэргэжэлтэдэй Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөнэй 1949 оной 4-дэхи кварталай дүн гаргагдаба.

Хандагатайн леспромхозой паровозно машинист нүхэр Александр Популов Бурят-Монголой модошодой дундаһаа тус мүрысөөндэ илагшаар тоологдожо, «эрхим машинист» гэһэн нэрээзэргэдэ хүртэбэ. Нүхэр Популов нёдондо жэлэй һүүлшын квартал соо нарин түмэр зам дээгүүр 10 207 кубометр барилгын модо шэрэһэн байна. Мүрысөөнэй хоёрдохи һуурине энэ леспромхозой машинист нүхэр Г. Тошлаков эзэлээ.

Эдэ нүхэд имэ амжалтые унаһан сэхэ ба габшагай ажалаараа туйлаа. Үбэлэй хүйтэнэй үедэ эдэ стахановецуудай хүсэтэ паровозууд нэгэшье үдэр байгаагүй. 1949 оной һүүлшын 3 һарын турша дотор эдэнэр 20000 шахуу кубометр модо гүн тайга соохоо шэрэн гаргаһан байна.

Тэрэшэлэн Эрийскэ, Хорин леспромхозуудай түрүү трактористнууд, шофернууд. модо отологшод нүхэд Капустин Андриевский, Зинченко, Ситников, Рудаков ба бусад үндэр бүтээсэтэ ажалнуудаараа һайшаалда хүртөө.

Д. Очиржапов.

Һарынгаа даалгабари— 24 хоног соо

Улан-Удын «Труд» гэжэ олзоборилгын артелиин коллектив майн урда тээхи мүрысөөндэ оролсоод, апрель һарынгаа даалгабари 27 хоног соо дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан юм. Тус коллектив энэ уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, 24 хоног соо һарынгаа даалгабари гүйсэдхэбэ. Нүхэд Федорова, Сороковикова ба Розова гэгшэдэй бригаданууд уялгаяа 8 хоногоор уридшалан бэелүүлээ.

Цехүүд хоорондын мүрысөөндэ малгай оёдог ба сабхиин цехүүд түрүү зэргэдэ ябана.

Б. Юндунов.

Часай графигаар хүдэлмэрилнэ

Хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй эхилхэһээ яагаашьегүйдэ Фиофан Никипеловэй тракторна бригада поли дээрээ зөөжэ ерэһэн байгаа. Трактористнууд машинануудаа дахин дахин шалгажа эхилээ һэн. Эдэ үдэрнүүдтэ бригадада хабарай тарилгада бэлэдхэлэй ябаса тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол тушаа хөөрэлдөөн үнгэргэгдэһэн, трактористнуудта халаанайнь даалгабаринууд хүргэгдэһэн, тэдэнэй хоорондо социалистическэ мүрысөөнэй договорнууд баталагдаһан байха юм. Трактористнууд «Победа» колхозой нүхэр Смолиной хүтэлбэрилдэг тарянажалай нэгэдэхи бригадын полинууд дээрэ эртын ороohото культурануудай тарилгые 8 үдэр соо дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан байна.

Полевой хүдэлмэриин эхилхэтэй сасуу 4 трактор хүдэлмэрилжэ ороо һэн. СХТЗ борнойлго дээрэ, ЧТЗ культиваци ба хахалалга, хоёр НАТИ-нууд хахалалга ба тарилга дээрэ табигдаһан байгаа. Смолиной тарянажалай бригадын полинууд дээрэ 100 пүүдэй ургасын түлөө тэмсэл үдэр һүнигүй бусалба. 4 культиватор, 8 борной шагтагалһан ЧТЗ-е тракторист Михаил Синицын жолоодобо. Культивацилгын нормо 52 гектар юм. Теэд нүхэр Синицын түрүүшын үдэр 53 гектар, хоёрдохи үдэрөө—70, гурбадахи үдэртөө — 78 гектар культивацилаад, саашадаа энээнээ 80 гектарта хүргэһэн байна. ЧТЗ-ээн хойноһоо хоёр НАТИ тарилга хэжэ, тракторист Никипелов халаан соо 16 гектарай орондо 26—28 гектар, нүгөөдэ тракторист Кауров 15 гектарай орондо 23—25 гектар таридаг байха юм.

Туһалбариин хүдэлмэришэдэй эрхимээр ажалладаг тула сеялкэдэ таряа хэлгэ 1—2 минута, трактор-та горючи хэлгэ 4—5 минута соо дүүргэгдэдэг. Загуун дээрэ бригадир гү, али тэрэнэй орлогшо хододоо дежурлажа байдаг.

Нүхэр Никипеловэй бригада түрүүшын үдэрһөө часовой графигаар хүдэлмэрилжэ эхилһэн юм. Тракторнуудай хойноһоо харууһалганууд һайнаар хэгдэһэн, мүн тэдэнэй зүбөөр ба дүүрэнээр хэрэглэгдэһэн ушар техническэ харууһалга дээрэ 986 түхэриг алмаха ябадал олгоһон байна.

Тиихэдэ тракторнуудай маршрудуудые зохёолгодо анхарал ехээр хандуулагдана. Тракторнуудай холостой, хооһон ябадалнуудые усадхаһан ябадал горючи алмахада ба ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэдэ сэхэ нүлөөлөө. Час бүхэнэй хүдэлмэриин хооһон ябадалнууд (загуунай үзүүртэ трактораа эрьюулхэ гэхэ мэтэ) дууһандаа хараада абтаһан байна. Эдэ бүхы хэмжээнүүдэй хэрэг ажал дээрэ бэелүүлэгдэһэнэй эсэстэ хүдэлмэриин 10 үдэрэй турша соо тус бригада 18 центнер горючи алмаба. Тиин алмагдаһан горючяараа бухэли хоёр үдэр соо хүдэлмэрилһэн байха юм.

Трактористнуудай ба туһалбариин хүдэлмэришэдэй үсэд нэтэрүүгээр ажаллаһанай ашаар эртын ороohото культурануудай тарилга 8 үдэр соо дүүргэгдээ гэхэ гү, 470 гектарта тарилга хэгдэһэн байна.

Тэрээнһээ гадна, уялгынгаа дээдэ тээ үшөө 400 гектарта тарилга хэһэн 200 гектар газар культивацилһан байха юм.

Майн түрүүшын 10 хоногой хүдэлмэриин дүнгөөр тус бригада мүрысөөндэ түрүүлжэ, Бага-Кунлейн МТС-эй дирекциин ба парторганизациин дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байха юм.

Н. Хазагаев.

Политһургуулинуудай пропагандистнарта туһаламжа

„Советскэ социалистическэ гүрэн“ гэһэн темээр заняти хайшан гэжэ хэхэб

☆

Б. МОРОЗОВ

☆ ☆

...ЁРДОХИ ЗАНЯТИ:

...мын хоёрдохи разделээр—«Советскэ ...—дэлхэй дээрэ эгээн демократи...засаг мүн» гэһэн разделээр үзэхэ ма...лнуудые шудалхада зохид байхын ...хоёр заняти хэхэ гэжэ һайшаан ...гагдана. Нэгэдэхи заняти хадаа ...ай засагай үлэмжэ демократическа ...мүн бологшо Соведүүдтэ зорюу...на. Энэ разделээр хоёрдохи заняти ...СССР-эй гражданинуудай эрхэ...бшон уялганууд тухай асуудалда ...ргагдана.

...онэй засагай үлэмжэ демократи... формо мүн бологшо Соведүүд ту...хөөрэлдөө эхилхэдээ пропагандист ...манай орон дотор засаг хадаа ...адай депутадуудай Соведүүдээр ...ин город деревни хоёрой ажалшадта ...лдна гэжэ нэн түрүүн зааха ёһо...

...пагандист болбол СССР-эй Конститу... 3-дохи статья һурагшадта тайлба... байна. Тэрээн соо иигэжэ хэлэг...: «СССР-эй политическэ үндэһэ ...ь хадаа помещигүүдэй ба капита...уудай засагые унагааһанай, про...ариадай диктатурые дайшалан абаһа...шаар урган гараһан ба бүхэжэһэн ...адай депутадуудай Соведүүд мүн».

...дүүд хадаа манай арадые сэхэ ...ххо, арадай дура зоригые болон ...үүдые бэелүүлнэ. Соведүүд хадаа ...ажалшадай бодото засаг мүн, хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенциие нэгэдүүлдэг, эгээн олон ниитые хабаадуулдаг гүрэнэй организаци мүн.

Капиталистическэ оронууд дотор гүрэнэй засаг бүхы арадай этигэл найдабарида хүртэдэггүй, яахадааб гэхэдэ, буржуазна гүрэнүүдтэхи засагай органууд ажалша ниитые хүсэрхэхэ, ниитэ зониие мэхэлхэ ябадал дээрэ үндэһэлнэ бшуу гэжэ пропагандист зааха ёһотой. Капиталистическэ оронуудые хэн зонхилон хүтэлбэрилнэб гэһэн баримтануудые жэшээ болгон хөөрэлдөөн соогоо харуулха хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Америкын Холбоото Штадууд дотор 1 процент үмсэтэн ороной баялигай 59 процентые эзэлнэ. Мянган эгээн баян американска капиталистнууд США-гэй бүхы ажахые, бүхы политикые зонхилон захирна. Жэшээлхэдэ, Моргануудай бүлын зөөри 30—40 миллиард доллар болоно. Францида банкнууд болон бүхы шахуу промышленность «200 бүлын» зөөри болоно. Тэдэнэр мүнөөнэй буржуазна гүрэнүүдэй политикые өөһэдынгөө мэхэтэ муухай хэрэгтэ зорюулан ябуулнад.

Капиталистическэ оронуудта буржуази болбол «өөһэдынгөө хүнүүдые» парламентда оруулхын тулада нүлөө болон баян зөөрэ хэрэглэнэ, мэхэ гохо, худал хуурмаг ябадал гаргана.

«Америкэһээ Швейцари хүрэтэр, Францһаа Англи, Норвеги болон бусадта хүрэтэр, ямаршье парламентска оронииие хараад үзыт даа: «гүрэнэй» бодото хүдэлмэриие нюусаар хэнэ, департаментнууд, канцеляринууд, штабууд бүтээнэ. «Энгэй зониие» мэхэлхэ гэһэн тусхай зорилготойгоор парламентнууд соо миил лэ хооһон үгэ хүлеэнэ».—гэжэ В. И. Ленин бэшээ һэн (В. И. Ленин, Зохёолнууд, том 25, нюур 395).

Буржуазна һунгуулиин системэ тухай хэлэхэ зуураа, пропагандист болбол капиталистическэ оронууд дотор һунгалтанууд ямар эрхэ байдалда болодог тухайнь хэлэхэ байна. Һунгалтануудта бэлэдхэлэй үедэ буржуази өөһэдынгөө кандидадуудай түлөө агитаци хэхын тулада, һунгагшадые мэхэлхын тулада гэхэ мэтээр тон ехэ мүнгэ гаргашалдаг. Заналтанууд болодог, прогрессивнэ ажалибуулагшадые мүрдэхэ ябадал шангададаг.

Капиталистическэ оронууд дотор гражданинуудай горьтой ехэ хубинь һунгалтануудта хабаадалгаһаа зайлуулагдана. Жэшээлхэдэ, США-гэй урда штадууд дотор һунгуулиин урпада ерэһэн негр бүхэниие хүшэр хүндөөр хэһээдэг юм. США дотор олохон штадууд соонь мүнөө болотор һунгуулиин налог бии. США-гэй 18 штадууд дотор англиска хэлэн дээрэ уншажа ба бэшэжэ шадаха гражданинууд лэ һунгуулиин эрхэтэй байдаг. Америка дотор хизаарлалтын элдэб олон цензнүүд бии. Тиимэ дээрэһээ США дотор 1948 ондо конгрессто һунгалтануудай болоходо һунгагшадай хахадһаа үсөөниинь голосовалаа.

Социалистическэ демократи хадаа бүхы ажалшадта политическэ сүлөө болон адли тэгшэ эрхэ олгодог, дэлхэй дээрэ эгээн демократическа—советскэ һунгуулиин системэ дотор бэелүүлэгдэнэ гэжэ пропагандист хөөрэлдөөн соогоо хэлэхэ юм.

Манай орон дотор засагай органуудые һунгалгын ба һунгагшадайнгаа урда депутадуудай харюусалгын ёһо гурим хүсэд дүүрэн бэелүүлэгдэнэ. Сталинска Конституци хадаа дэлхэй дээрэ эгээн демократическа һунгуулиин системэ тогтоогоо. СССР дотор түлөөлэлгын бүхы органууд бүгэдэниитын, адли тэгшэ ба сэхэ һунгаха һунгуулиин эрхын ёһоор нюуса голосовани хэдэг үндэһэ һуури дээрэ һунгагдана. Манайда һунгуулиин эрхэ хадаа ямаршье буржуазна гүрэндэ байдаг олон хизаарлалтанууд шэнги тиимэ ямаршье хизаарлалтагүй байха юм. Манай һунгалтанууд хадаа бүхы ажалшадай дура зоригоо сүлөөтэйгөөр бэелүүлдэг эрхэ байдалда болодог дээрэһээ ёһотой демократическа һунгалтанууд мүн.

Саашань пропагандист болбол манай ороной ниитэ зоной һунгалтануудта үргэнөөр хабаададаг тухай, капиталистическэ гүрэнүүд дотор һунгалтануудай болоходо байдаг тиимэ ямаршье хизаарлалта манай һунгуулиин системэ дотор үгы байдаг тухай хэлэхэ байна. Советскэ хүнүүд һунгуулиин кампанинуудта тон эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Пропагандист болбол 1950 оной, мартын 12-то СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтанууд тухай баримтануудые харуулха ёһотой. Тиихэдэ манай орон доторхи һунгагшадай ниитэ тоогой 99,98 процентнь гэхэ гү, али 111.090.010 һунгагшад голосованида хабаадаа. Голосованида хабаадаһан һунгагшадай 99,73 процентнь Союзай Соведтэ коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө ба Национальностьнуудай Соведтэ —99,72 процентнь голосоваlһан байха юм.

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтанууд хадаа советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэлэй тон ехэ демонстраци болоо. Большевистскэ партиин сэсэн мэргэн политикын түлөө, манай илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ нүхэр Сталинай түлөө советскэ хүнүүд имагта ехэ зоригтойгоор голосовалаа.

Энэ занятида бэлдэхэдээ пропагандист болбол капитализмын оронууд дотор коммунистнуудые мүрдэһэн тухай манай хэблэлдэ толилогдоһон олон баримтануудые олохо байна. Жэшээлхэдэ, США дотор коммунистическэ партиин хүтэлбэрилэгшэд Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай һургаалые пропаганда хэһэнэйнгээ түлөө засагай захиралтын ёһоор зэмэлэгдэжэ, сүүдтэ үгтөө. Дайнда уряалдаг, расова шоо үзэлгэ дэлгэрүүлдэг, негрнүүдые мүрдэн хэһээдэг хэдэн арбаад элдэб фашистска организацинууд США дотор нюусабэшээр ашална.

Пропагандист болбол нимэ жэшээнүүдые сасуулан харуулжа, дэлхэй дээрэ эгээн демократическа засаг хадаа советскэ засаг мүн гэһэн тобшололдо һурагшадые хүргэхэ байна.

Һурагшадтай хэхэ хөөрэлдөөндэ пропагандист нимэ асуудалнуудые табиха байна:

1. Яахадаа Соведүүд гээшэ засагай эгээн демократическа органууд мүн болоноб?

2. Капиталистическэ оронуудтахи худал хуурмаг демократизмда орходоо советскэ социалистическэ демократиин илгаань юуб?

3. Советскэ һунгуулиин системэ яахадаа эгээн демократическа системэ мүн болоноб?

Эдэ асуудалнуудые тайлбарилхадаа һурагшадай эдэбхитэйгээр хабаадаха ябадал туйлаха хэрэгтэй. Тиихэдээ политһургуулиин һурагшадай материалаа хэр зэргэ һайнаар ойлгоһониинь, хэблэлһээ абаһан баримтануудаар нэмээжэ шадаха гү гэжэ эли болохоор хөөрэлдөөгөө ябуулха шухала.

ГУРБАДАХИ ЗАНЯТИ.

Темын энэ разделээр хэгдэхэ занятияа пропагандист болбол һурагшадые СССР-эй гражданинуудай эрхэнүүд ба уялгануудтай танилсуулха хэрэгтэ зорюулна. Хөөрэлдөөн соогоо пропагандист хадаа Сталинска Конституци Советскэ гражданинуудта агуухэ эрхэнүүдые үгэнэ гэжэ зааха ёһотой. Тэдэ эрхэнүүд манай гүрэнэй байгуулалтын эрид шууд демократизмые, социализмын түгэлдэр хүсые гэршэлэн харуулна. Арад зониие мэхэлхын зорилгоор гражданинуудай элдэб янзын эрхэ ба сүлөөнүүд тухай үсөөнбэшэ тунхагладаг аад, тэрээнээ оройдоошье бэелүүлдэггүй буржуазна гүрэнүүдэй конституцинуудта орходоо тад ондоогоор Сталинска Конституци болбол агуухэ эрхэнүүдээ бэелүүлхынь тулада манай арадта материальна арга боломжонуудые хангана.

Сталинска Конституцяар бүхы советскэ гражданинуудта батадхагдаһан

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Эрдэм шадабарияа дээшэлүүлэе

Бидэнэр — уранһайханай самодеятельностиин коллективүүдэй гэшүүд арад зоной дунда зүжэг наада харуулдаг, дуу дууладаг, хатар танца наададаг байнабди. Энэ хадаа тон магтаалтай хэрэг мүн. Тэрэшье гансахан лэ эдэ формонуудаа намнаад ябаха ёһогүйбди.

Ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ ябадалда уранһайханай самодеятельностиин хэды ехээр туһалдагшые һаань, бидэнэр мүн политическэ агитаци хэлсэхэ уялгатайбди.

Би хэдэн дахин агитбригадануудай составуудта оролсожо ябааб. Тиихэдээ арадай хүгжэмэй инструментнүүд дээрэ наадагша һэм. Тингэжэ ябахадаа хэдэн олон колхозуудай хүнүүдээр, илангаяа залуушуудтай хөөрэлдэлдэг байгааб. Тэдэ хөөрэлдөөнүүд минии һаналые — манай хүдөө нютагуудта лекци болон элилхэлнүүд тон багаар уншагдадаг гэһэн һаналые дахин батална.

Залуушуудай дунда түрэлхи хэлэн дээрэнь лекци бүришье уншагдадаггүй гэхэдэ эндүү болохогүй байна. Марксизм-ленинизмын классикүүдэй гайхамшагта зохёолнууд тухай, тэдэнэй заабаринуудай яажа бэелүүлэгдэжэ байһан тухай мэдэхэ, дуулаха дуратай залуушуул тон олон.

Тиихэдэ мүнөө зарим нютагуудта лама бөөнэр доохонуур, бүтүүхэнээр хорото хэрэгүүдээ ябуулна. Тэдэнтэй эрид шангаар тэмсэхэ шухала. Тэд, марксизм-ленинизмые шудалаагүй һаа, ёһотой большевистскэ тэмсэл ябуулхань бэрхэтэй бшуу.

Политическэ эрдэмээ хэн үдэр бүри дээшэлүүлнэб, тэрэ хододоо ба али бүхы ажал дээрээ амжажа ябаха байна. Бидэнэр—культурна фронтын нэгэн һалбарида хүдэлмэрилэгшэд, илангаяа ехээр һуралсаха ёһотойбди. Тингээд байгаалаа идейнэ үндэр шанартай, уранһайханайгаа талаар эрхим номернүүдые арадтаа харуулха байнамнай дамжаггүй. Һуралсая, һуралсая, һуралсая!

Нима Шагдаров, Хэжэнгын аймагай «Зургаанай зам» колхозой гэшүүн.

Пионерскэ лагерь түхеэрэгдэжэ байна

Профсоюзай ПВЗ-гэй завкомэй зунай сагта хүүгэдэй элүүр энхээр амархын түлөө ехэхэн бэлэдхэл хэжэ байна.

Пионерскэ лагериин байрлажаха газарта тополь, акаци гэхэ мэтэ элдэб янзын 300 гаран модо тарилгадажа, гоё һайхан аллеянууд бии болобо. Мүнөө хүүгэдэй байха гэр байранууд, столовонууд, зунай душ болон тэдэнэй водопроводууд шэнэжэ заһабарилагдажа байна. Үшөө уранһайханай самодеятельностиин кружогуудай хүдэлмэрилхэ байранууд баригдаха юм.

С. Черненко.

Һурагшад түймэр унтарааба

Мухаршабэрэй аймагай Сутайн холоон жэлэй һургуулиин һурагшад И. Рыбирев, А. Кошелев, И. Ковалёв гэгшэд талада һуни түймэрэй болохые харажархёод, дары ошожо унтарааһан байна. Тэдэнэртэ һургуулиин директор нүхэр А. Хамаев баясхалан хүргөө.

И. Тугутов.

Электричество хүлеэһээр

Заиграйн аймцентртэ аяар 1949 оной июль һарһаа хойшо электростанцынь хүдэлмэрилнэгүй. «Станцинимнай часть эбдэрээд, Улан-Удэһэ заһабарилуулжа байһабди, һаяар электричествотэй болохобди» гэжэ аймкомхозые даагша нүхэр Красильников ажалшадые хоохоор найдуулжал байдаг.

М. Цыренова.

Тобшо һонинууд

▲ **Үбгэн луговодой эдэбхи.** Дээдэ-Худанай сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой (Хэжэнгэ) үндэр наһатай луговод Будажап Батомункуев һаяхан 100 гаран гектар сабшалан уһалба.

▲ **Барилгын модо бэлэдхэнэ.** Яруунын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (Исинга) энэ жэлдэ мориной, тугалай, шубуунай, гахайн байрануудые бариха юм.

Мүнөө тусгаар бригада эмхидхэгдээд, барилгын модо бэлэдхэжэ байна.

▲ **Сабшалан һайжаруулха бригада.** Харланай сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо (Бичура) сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри үнгэргэхэ тусгаар бригада эмхидхэгдээ. Энэ бригада амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байна.

▲ **Унагадые олоор абана.** Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой КТФ 50 унага абаад байна. Һаяар үшөө 74 гүүн түрэхэнь.

▲ **Түл абалгаар түрүү колхоз.** Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз түл абалгаар Хориин аймаг соо түрүүлжэ ябана. Колхозой ОТФ 500-аад хурьга абаад, хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна.

▲ **Воскреснигүүдые үнгэргэнэ.** Малажалай республиканска туршалгын станциин хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад воскреснигүүдые эмхидхэжэ, сабшалан һайжаруулгада олооро гарана.

Һаяхан эдэнэр Темник голой һалаае хаажа, горьтой газар уһалаа.

▲ **Шефтээ абаба.** Бичурын аймагай промкомбинадай хүдэлмэришэд «Красный боевик» колхозые шефтээ абаба. Комбинадай залуушуул тус колхозой полевой стануудаар ябажа, һонирхолтой концерт харуулна.

▲ **Заводой музейдэ.** Большереченскэ загаһа үрэжүүлдэг заводой (Кабанск) музейдэ Байгалай 60 гаран элдэб загаһануудай экспонадууд табигдаба.

Заиграйн аймагай «Улаан Эрхирик» колхоз 336 рамаһаа бүридэһэн парниково ажахытай юм. Парник соонь капустын, помидорой рассада, редискэ ургуулагдадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: капустын рассадын бог буртаг үбһэ түүлгэ.

М. Минеевэй фото.

Зол жаргалта эхэ

Һаяхан ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Указаар, 10 хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн, Яруунын аймагай «Уполминзагай» агент нүхэр Т. Н. Маханчеева «Эхэ-герой» гэһэн орденоор ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотаар шагнагдаба.

Нүхэр Маханчеевагай эгээн ехэ хүбүүниинь дээдэ һургуули дүүргээд, Хэжэнгын аймагта ветеринарна врачаар хүдэлмэрилнэ. Бусад үхибүүдынь барандаа һургуулинуудта һуралсажа байна. «Гансахан манай советскэ гүрэндэ эхэнүүд иимэ зол жаргалтай» гэжэ Татьяна Николаевна мэдүүлнэ.

Шангайнгаа мүнгөөр мотоцикл абаба

Хэжэнгын МТС-эй түрүү шофер Цырен Цыбденов даалгабарита ажалдаа оролдолготойгоор хандадаг, машинаяа наринаар ашагладаг юм. Нүхэр Цыбденов машинынгаа баллонуудые гамтайгаар абажа ябадаг тула тэрэнээ хэдэн жэлдэ һэлгэнгүй ашагладаг.

Һаяхан тус МТС-эй дирекци энэ эдэбхитэй шоферто 2 мянган түхэриг шан барюулаа. Нүхэр Цыбденов энэ мүнгөөрөө «Москвич» маркын мотоцикл худалдажа абаба.

Д. Доржиев.

Эдэбхитэй һурагша

Улан-Удын бурят дунда һургуулиин һурагша Н. Жабдоржиев гэгшэ ехэ эдэбхитэй һурагша юм. Тэрэ хадаа «Кооператор комсомолец» артелиин гэшүүдые бурят-монгол хэлэ бэшэгтэ һайнаар һургажа байна.

Д. Зодбоев.

СПОРТ

Локомотивайхидай хоёрдохи илалта

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ Улан-Удын ажалшад олоороо сугларжа, Улан-Удын ПВЗ-гэй «Локомотив» ба Читын «Локомотив» обществонуудай футбольно командануудай мүрысөө һонирхон хараба.

Абаһаар айлшад ехэ эдэбхитэйгээр наадажа эхэлээ. Улан-удынхидэй командын ворота шадар халуун мүрысөөн боложо, мэгдүү ушарнууд тохёолдобо. Гэбэшье, айлшад эмхигүй мэгдүүгээр наадаһан дээрэһээ тоо нээжэ шадабагүй.

Улан-Удын футболист Пацоро штрафной сохилто үгэхэ эрхэ олобо. Тэрээнэй сохин үгэһэн бүмбэгые Черепанов тодон абажа, шанга ба мэргэн сохилтоор айлшадай ворота руу эльгээгээд, түрүүшынгээ тоо нээбэ.

Энэ алдуугаа заһаха зорилгоор читынхид бүри эршэтэйгээр наадажа оробо. Тиин эндэхи командын вратарь Бабылев эрид ерэһэн бэрхэшээлтэй бүмбэгэнүүдые шадабаритай бэрхээр тодон абана.

Удаань улан-удынхид комбинированнэ наадалга хээд, тоогоо нэмээбэ.

Хэдэн минутын амаралтын удаа читынхид илалта туйлахын тула хэды оролдобошье туйлажа ядабагүй. Манай футболистнар Черепанов ба Шалахов гэгшэд тэдэнэй ворота руу үшөө 3 бүмбэгэ сохижо оруулба.

Читынхид орой нэгэ тоо нээбэ.

Энэ уулзалгада улан-удынхид 5:1 гэһэн тоотойгоор читынхидые илаһан байна.

А. Игумнов.

Г-н Трюгве Ли Москваһаа мордобо

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Секретарь г-н Трюгве Ли ООН-эй Генеральна Секретариин туһалагша К. Е. Зинченко ба Прагадахи ООН-эй Информационно Центрын Директор г-н О. Юиттер гэгшэдээр үдэшэгдэн майн 19-дэ Москваһаа мордобо.

Внуковско аэродром дээрэ г-н Трюгве Лие СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо А. А. Громыко, СССР-эй Г[...] дын Хэрэгүүдэй Минист[...] Нэгэдэмэл Нацануудай Орг[...] циин хэрэгүүдые эрхилхэ [...] Даагшын уялгануудые түр[...] шэ А. А. Рощин, Моск[...] ООН-эй Информационно [...] директор М. С. Вавилов ба [...] вегиин хэрэгүүдые Са[...] эрхилхэ Этигэмжэтэ г-н Х. [...] гэгшэд үдэшэбэ.

Англо-советскэ хани барисаанай һ[...]

ЛОНДОН, майн 20. (ТАСС). Англо-советскэ хани барисаанай Обществоор ябуулагдажа байгаа англо-советскэ хани барисаанай һарын эхилэлгэдэ зорюулагдаһан митинг уржадэр Шордитча (Зүүн Лондон) гэдэг городской ратушада болоо.

Майн 1-нэй һайндэртэ байлсаад, СССР-һээ һая бусажа ерэһэн английска хүдэлмэришэнэй делегациин гэшүүдые митингдэ хабаадагшад амаршалан уттаба.

Делегациин гэшүүд митинг дээрэ үгэ хэлэжэ, Советскэ Союзда ошоод ерэһэн тухайгаа хөөрөө. Советскэ арадай эб найрамдалда тон ехэ дуратай байһые тэмдэглэн, делегациин гэшүүд хадаа [...] дайнай аюул зайсуулхын т[...] англо-советскэ хани барисаа[...] жүүлхын түлөө тэмсэлдэ со[...] арадтай хамтадаа жага[...] митингдэ хабаадагшадые ур[...]

Москвада болоһон майн [...] демонстраци тухай хөөрэхэ [...] Холлингсуорт иигэжэ мэд[...] «Энэ хадаа гайхамшаг һ[...] байгаа. Манай делегациин һ[...] тус демонстрациие хэзээшье [...] хагүй гэжэ би һананаб». «М[...] ошохоёо мордоходоо лэ хү[...] ришэн ангиин һанал нэгэдэл [...] бодото дээрээ юуб гэжэ би [...] гооб» гэжэ Холлингсуорт [...] ташалгаар угтагдан нэмээбэ.

Германска Демократическа Республикы[...] Сагзуурын Правительствын Информаци[...] ведомствын мэдээсэл

БЕРЛИН, майн 20. (ТАСС). Германска Демократическа Республикын Сагзуурын Правительствын Информациин ведомствын иимэ мэдээсэл немецкэ газетэнүүдтэ тунхаглагдаа: «Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Правительствын ба Германска Демократическа Республикын Сагзуурын Правительствын хоорондо, Германидахи советскэ акционернэ обществонууд тухай асуудалаар протоколдо һаядаа гар табигдаба.

СССР-эй арадуудай ба германска арадай хоорондын хани барисаата харилсаа хүгжөөхэ принципүүдые хүтэлбэри болгон, Германска Демократическа Республикын экономикые амгалан тайбан ёһоор саашадань хүгжөөхэ ябадалда туһалха зорилгоор, Советскэ. Правительство болбол Потсдамска конференциин шиидхэбэриин үндэһөөр репарациин тоодо оруулжа Советскэ Союзай зөөри болгогдоһон 23 предприятинуудые тус протоколоор германска арадай зөөри болгожо дамжуулан үгэбэ.

Дамжуулан үгтэһэн предприятинуудай тоодо: Бабельсбергдэхи «Уфа» гэжэ киностуди, Берлиндэхи «Тобис» гэжэ киностуди, [...] фильмнүүдые буулгадаг «А[...] гэжэ фабрика, Мейссенэдэхи [...] фарфорой фабрика, Эрф[...] бэшэгэй машинануудай «Ол[...] гэжэ завод, Зангерхаузенда[...] лосипедэй «Мифа» гэжэ [...] Хемницидэхи электро-хэм[...] приборнуудай «Сименс-Га[...] гэжэ завод, Нойгаузедахи эл[...] техническэ керамикын «С[...] Шуккерт» гэжэ завод, Ольт[...] узендэхи, Хельзенгаудахи ба [...] газарнуудтахи резино-тех[...] хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг зав[...] хамаадана.

Дамжуулан үгтэһэн предпр[...] нуудай товарна продукци б[...] гэнь энэ жэлэй түсэбэй ёһоор[...] оной сэнгүүдээр 290 миллион [...] болоно.

Советскэ Союзай зөөри [...] үлэһэн ба Германида ёһото [...] ридхэлдэ оруулагдаһан пре[...] тинууд тушаа тус протоколо[...] раалагдаһанай ёһоор, эдэ [...] приятинууд Германска Демо[...] ческа Республикын хуули[...] үндэһөөр ажал-ябуулгаяа б[...] хэ байна.

Хойто-атлантическа агрессивнэ пактда хабаадагш[...] оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй коммюнике

ЛОНДОН, майн 20. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Хойто-атлантическа агрессивнэ пактда хабаадагша оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн майн 18-да Лондондо дүүрэбэ.

Тус зүблөөн дээрэ агрессивнэ блогой «стратегическэ бодомжо» тодорхойлогдоһон байна гэжэ тэмдэглэгдэхэһээ гадна, мүн абтаһан шиидхэбэринүүдынь «Хойто-ат[...]тическа договорой уг зорил[...] дото дээрэнь бэелүүлхэ х[...] нилээд туйлалта хангагдаһан [...] хатай» гэжэ заагдана.

Эдэ бүхы хадаа США-гэй [...] лолго доро Хойто-атлант[...] блогто хабаадагшадаар [...] лагдаһан сэрэгэй түсэбүүдэй [...] сивнэ удхатайе гэршэлнэ.

„Советскэ социалистическэ гүрэн" гэһэн темээр заняти хайшан гэжэ хэхэб

(Үргэлжэлэл)

ажаллаха эрхэ хадаа Советскэ арадай асари ехэ туйлалтануудай нэгэн мүн. Капиталистическэ оронуудай ажалшадые хохидуулдаг хүдэлмэригүйдэлгэ гээшэ манай орон дотор хэтэ мүнхэдөө үгы хэгдэнхэй. Советскэ хүн бүхэн зохёон байгуулха ажал дотор өөрынгөө бэлиг шадабарииe харуулха арга боломжотой. Фабриканууд дээрэ, совхозууд, колхозууд дотор социалистическэ мүрысөөндэ хабаададаг олон миллион стахановецууд үндэр бүтээсэтэ зохёон байгуулагша ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Энэ ушарые элеэр харуулхын тулада иимэ юумэ харуулха хэрэгтэй гэбэл, Советскэ правительство ажалай баатаршалгын түлөө үйлэдбэриин олон мянган түрүүшүүлые орденууд болон медальнуудаар шагнаа, гансахан 1949 ондо наука ба техникын ажал-ябуулагшад, үйлэдбэриин новаторнууд 1285 хүнүүдтэ Сталинска шангууд олгогдоо. Сталинска шангуудай лауреадуудай дунда суута эрдэмтэдтэй хамта мүнөө үеын техникые тон һайнаар шудалһан, уралан зохёолгые болон үйлэдбэриин хүдэлмэриин методуудые үндэһөөрнь һайжаруулгын талаар гайхамшагта амжалтануудые туйлаһан хүдэлмэришэд болон мастернуудые, социалистическэ хүдөө ажахын түрүүшүүлые харанабди. Манай орон дотор хүдэлмэригүйдэлгые усадхаһан барнутые капиталистическэ оронууд дотор ниитэ зоной хүдэлмэригүйдэхэ ба гуйраншалха ябадалай ургаһан тухай мэдээнүүдтэй сасуулан харуулха хэрэгтэй. 1950 оной мартын 9-дэ һунгагшадай урда хэлэһэн үгэ соогоо нүхэр Маленков иимэ мэдээнүүдые харуулһан байха юм. Социализмын орон дотор сүлөөтэ, зохёон байгуулагша ажалай ябажа байхадань капитализмын оронууд дотор хүдэлмэригүйдэлгэ улам ехэ боложо байдаг гэжэ пропагандист зааха ёһотой.

Советскэ гүрэн бүхы гражданинуудта амарха эрхэ үгөө. Дэлхэй дээрэ ажалай эгээн богони үдэр манай орон дотор тогтоогдонхой. Хүдэлмэришэд болон албахаагшадта амаралтын үдэрнүүдһээ гадна салин хүлһыень үгэлгэтэйгөөр жэл бүриин амаралтанууд тогтоогдонхой. Олон миллион советскэ хүнүүд амаралтын гэрнүүдтэ, санаторинуудта, курортнуудта амарна. Гансахан 1949 ондо манай оронoй арад зон гүрэнһөө элдэб янзын түлбэринүүд болон хүнгэлэлтэнүүдые 110 миллиард гаран түхэригтэ абаа. Эдэ бүгэдэ хадаа капиталистическэ оронууд дотор үгы.

Эрдэмдэ һураха тухай СССР-эй гражданинуудай эрхэ тухай хэлэхэ зуураа, пропагандист болбол энэ эрхэнь һургуулинууд ба дээдэ һургуулинуудые үргэн олоор бии болгоһон ябадалаар, долоон жэлэй һургуулида бүгэдэниитын түлөөһэгүй ба уялгата һуралсалаар, дээдэ һургуулиин шалгарһан һурагшадай стипенди үгэхэ ябадалаар бэелүүлэгдэнэ гэжэ хэлэхэ ёһотой. Советскэ гүрэн хадаа СССР-эй бүхы бюджедэй 15 шахуу процентыень арадай гэгээрэлэй хэрэгсэлнүүдтэ гаргашална. Капиталистическэ оронуудта ондоо байна. Тэндэ ажалша ниитэ зон дунда ба дээдэ һургуулида һуража болохогүй. Энээн тухайда США-гэй жэшээ харуулхада болоно. Тэндэ наһа гүйсэһэн арад зоной дунда 3 миллион хүн оройдоошье һургуулида һураагүй, тиихэдэ 10 миллион хүн бодото дээрээ үзэг бэшэг мэдэхэгүй гэжэ тоологдомоор тиимэ бага эрдэмтэй байдаг. США дотор 1950—51 ондо арадай гэгээрэлдэ хабаатай гаргашань гүрэнэйнь бюджедэй нэгэ процентһээ үлүү бэшэ.

Үтэлхэдөө, үбдөөд гү, али ажал хэхэ шадалгүй болошоод байгаа һаа материальна тэдхэмжэ абаха эрхэ СССР-эй гражданинуудта советскэ гүрэн олгоно гэжэ саашань пропагандист зааха байна. Хэрбээ инвалид болошоод байгаа һаань үгтэхэ страховани дэлхэйн 53 оронууд дотор үгы байна гэжэ пропагандист тэмдэглэхэ байна. 49 оронууд дотор, тэрэ тоодо Америкын Холбоото Штадууд дотор үбдэһэн ушарта түлэгдэхэ страховани гэжэ байхагүй. Ажалшад үбдөөд байһан үе соогоо миил салин хүлһээ алдаха бэшэ, харин үсөөнбэшэ ушарта хүдэлмэреэшье алдадаг байна. США дотор эмнэлгын түлөө түлбэриин ехэ. байһан дээрэһээнь олон миллион ажалшад врачта хандаха аргагүй байдаг.

Саашань пропагандист болбол манай орон дотор эхэнэрнүүдэй эрэшүүлтэй хүсэд адли эрхэтэй болоһон ябадал ямар шухала удхашанартайб гэжэ тайлбарилха ёһотой. Советскэ эхэнэр гээшэ коммунизмын эдэбхитэй байгуулагша мүн. Бүхы политическэ эрхэнүүдые эдлэнэ. Политическэ болон гүрэнэй гайхамшагта ажалябуулагшад болоһон олон эхэнэрнүүдые манай арад мэдэнэ. Энэ хадаа Верховно Соведүүдэй депутадууд, министрнүүд, партийна, профсоюзна болон ажахын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд мүн болоно. СССР дотор эхэнэр хадаа ажаллаха, ажалай түлөөһэ абаха, амарха, эрдэмдэ һураха, материальна тэдхэмжэ абаха эрхые эрэшүүлтэй адляар эдлэнэ. Советскэ гүрэн эхэнэрнүүдэй бэеын элүүр энхэ байдалда анхаралтайгаар хандажа, эхэнүүд болон үхибүүдые наринаар хаража, эрхэнүүдээ эдлэхэдэнь эхэнэрнүүдтэ бүхы хэмжээгээр туһална. 500 мянга гаран эхэнэрнүүд СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагданхай, 1600 эхэнэрнүүдтэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгогдонхой. Гансахан үнгэрһэн жэл соо 2500 гаран эхэнэрнүүд эрдэмтын нэрэзэргэтэй болоо. Буржуазна гүрэнүүд дотор ондоо байна. Эхэнэрнүүд ёһо тэды адли эрхэ эдлэдэг газарташье, тэдэнэр тон бага салин хүлһэ абадаг, материальна талаараа эрэшүүлэй мэдэлдэ байдаг.

Социализмын ороной ажалшадай агууехэ эрхэнүүд тухай хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэл дотор пропагандист болбол Сталинска Конституци гээшэ гүрэнэй, ажахын культурна болон ниитэ-политическэ ажабайдалай бүхы советскэ гражданинуудай адли эрхые национальность болон расын илгаагүйгөөр батадхаа гэжэ зааха ёһотой. Тиимэ үнэн бодото адли эрхэ гэжэ нэгэшье капиталистическэ орон дотор байхагүй. Энэ байдалые харуулхын түлөө США-дэ негрнүүдэй дарлагдажа байдаг тухай хэлэхэдэ болоно.

Удаань пропагандист болбол СССР-эй гражданинуудай уялганууд тухай хэлэхэ, энэ уялгануудаа бүгэдэниитээрээ дүүргэхэ гээшэ советскэ гүрэнэй хүсэ шадалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ямар удхашанартайб гэжэ тайлбарилха байна.

Советскэ хуулинууд капиталистическэ гүрэнүүдэй хуулинуудта орходоо үндэһөөрөө илгаатай гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Советскэ хуулинууд дотор ажалшадай дура зориг бэелүүлэгдэнэ. Тиимэһээ СССР-эй гражданин бүхэн Сталинска Конституциие наринаар сахиха, хуулинуудые наринаар, үгэ дуугүйгөөр дүүргэхэ, ажалай жаяг заршамые наринаар, хэлбэрилтэгүйгөөр сахиха уялгатай. Манай ороной гражданин бүхэнэй уялга хадаа Сталинска Конституциин 130 — 133-дахи статьянууд дотор тогтоогдоһон уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ ябадал мүн болоно.

Сталинска Конституцяар болон советскэ хуулинуудаар батадхагдаһан, социалистическэ ниитын байдалай журам хадаа ушар ёһо мэдэхэ советскэ гражданинуудта өөһэдынь моральна журам болонхой, тэдэнэр журамые һайн сэдьхэлээрээ дүүргэдэг болонхой гэжэ саашань пропагандист зааха байна. Советскэ байгуулалтын нангин, ойроо хүртэшэгүй үндэһэ һууринь бологшо социалистическэ зөөриие гамнаха, бэхижүүлхэ, арбидхаха гэжэ гражданин бүхэниие Сталинска Конституци уялгална. Социалистическэ зөөри тухайда түрүү советскэ хүнүүдэй анхарал оролдолгоёо гаргаһан бодото героизмын жэшээнүүдые пропагандист олоор харуулжа шадаха байна.

Хөөрэлдөөгөө дүүргэхэ зуураа, пропагандист болбол манай социалистическэ Эсэгэ оронииe хамгаалха тухай СССР-эй гражданин бүхэнэй нангин уялга тухайда хэлэхэ ёһотой. Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй состав дотор сэрэгэй алба хэхэ гээшые советскэ гражданинуудай хүндэтэ уялга мүн гэжэ манай Конституци нэрлэнэ. Советскэ гра[...] бүхэн хадаа өөрыгөө ба бусадые [...] бадаруулагша патриотизмын мэд[...] эсэшэ сусашагүйгөөр хүмүү[...] манай Эхэ орониие хамгаалхын т[...] хэзээдэ бэлэн байха ёһотой.

Һурагшадай хөөрэлдөө эмхид[...] пропагандист удаадахи асууда[...] табина:

1. Советскэ гражданинуудай эр[...] ямар бэ?

2. Тэдэ эрхэнүүдынь хэрэг [...] юугээр бэелүүлэгдэнэб?

3. Обществын болон гүрэнэй [...] советскэ гражданинуудай уял[...] ямар бэ?

СССР-эй гражданинуудай агууех[...] хэнүүд ямар бэ, хайшан гэжэ бэелү[...] дэнэб гэжэ ажабайдалай жэшээ [...] һурагшадай харуулхын түлөө [...] һургуулиин хүтэлбэрилэгшэ ор[...] байна.

СССР-эй гражданинуудай эрх[...] болон уялганууд тухай хөөрэлдөөн [...] тороо нютагайнгаа коллективэй [...] байдалһаа баримтануудые абажа [...] лэхэ шухала гэбэл: социалистическэ [...] рысөөнэй ябаса тухай, пред[...] дээрэ, колхоз, совхоз, МТС-тэ [...] жаяг заршамай ямар байһан тухай, [...] циалистическэ ниитын байдалай жу[...] хүдэлмэришэд болон албахаа[...] ямараар сахидаг тухай харуулха. [...] рагшад Эсэгэ оронoo хамгаалгын А[...] дайнай жэлнүүдтэ социалист[...] Эхэ оронoo хамгаалгада завод[...] хүдэлмэришэдэй, колхозойнгоо гэш[...] хабаадаһан тухай хөөрэлдөөн [...] хэлэжэ шадаха байна.

Харюусалгатай редак[тор] Д. Д. ЛУБСАН[...]

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26 (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства промышленности и тран спорта—6-84; переводов—3-23 писем трудящихся и информации — 6-84 (2 зв.): об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02303. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000